

Sygn. akt III C 755/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Jończyk
Protokolant:	sekretarz sądowy Ilona Lodowska

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2015 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa T. L.

przeciwko S. K., J. K., K. K. (2)

o zapłatę

I. oddała powództwo w całości;

II. zasądza od T. L. na rzecz S. K. kwotę 3 617 zł. (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3 600 zł. (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje pobrać od powoda T. L. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 6 684 zł. (sześć tysięcy sześćset osiemdziesiąt cztery złote) tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od rozszerzonego żądania pozwu.

SSO Ewa Jończyk

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Mokotowa w W. z dnia 31 stycznia 2011 r., następnie modyfikowanym w dniu 30 marca 2011 r. oraz w piśmie procesowym z dnia 30 stycznia 2013 r., T. L. wniósł o zasądzenie od I. K. na swoją rzecz następujących kwot:

- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 lutego 2008 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 marca 2008 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 kwietnia 2008 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 maja 2008 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 czerwca 2008 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 lipca 2008 r. do dnia zapłaty;

- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 sierpnia 2008 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 września 2008 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 października 2008 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 listopada 2008 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 stycznia 2009 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 lutego 2009 r. do dnia zapłaty;

/stanowiących stałe wynagrodzenie z tytułu umowy o reprezentację/

oraz kwoty:

- (...) zł (za organizację współpracy z wydawnictwem (...)) z odsetkami ustawowymi od dnia 05 marca 2008 r. do dnia zapłaty;
- 2.220 zł (za odszkodowanie od (...) w związku z ugodą z 2006 r.) z odsetkami ustawowymi od dnia 01 września 2006 r. do dnia zapłaty;
- (...) zł (za zorganizowanie spotkania autorskiego w G.) z odsetkami ustawowymi od dnia 30 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty;
- 117 zł (za zorganizowanie czatu internetowego z biblioteką w S.) z odsetkami ustawowymi od dnia 30 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty;
- 442 zł (za udział w programie „(...)”) z odsetkami ustawowymi od dnia 30 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty;
- 362 zł (za zorganizowanie współpracy z wydawnictwem (...) Sp. z o.o.) z odsetkami ustawowymi od dnia 04 kwietnia 2008 r. do dnia zapłaty;

/stanowiących prowizję w wysokości (...) wartości danego kontraktu/

- 300 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 06 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty;
- 1.200 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 grudnia 2008 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 stycznia 2009 r.;
- 1.200 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 lutego 2009 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 kwietnia 2009 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 maja 2009 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 maja 2009 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 czerwca 2009 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01 sierpnia 2009 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 września 2009 r.;

- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 października 2009 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 listopada 2009 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 marca 2010 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 kwietnia 2010 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 maja 2010 r.;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od 03 lipca 2010 r.;

/stanowiących prowizję w wysokości (...)wartości kontraktu – felietony do miesięcznika (...)/

- 570,60 wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 grudnia 2008 r. (za udzielenie przez pozwaną wywiadu);
- 10.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 06 listopada 2008 r. z tytułu wynagrodzenia prowizyjnego za otrzymane przez pozwaną wynagrodzenie za adaptację słuchowisk;
- (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty od otrzymanego od Spółki (...) wynagrodzenia w kwocie (...) zł za adaptację utworów pozwanej na słuchowiska

/pозew – k. 1-12 akt; pismo precyzujące żądanie o odsetki z dnia 30 marca 2011 r.– k. 54-55 akt, pismo procesowe z dnia 30 stycznia 2013 r. – k. 356-359 akt/.

Wedle twierdzeń powoda, strony łączyła pisemna umowa agencyjna, a nadto strony uzgodniły ustnie, iż obok wynagrodzenia prowizyjnego powodowi przysługiwało będzie dodatkowo stałe wynagrodzenie w wysokości (...)zł miesięczne, należne niezależnie od ilości zawartych na rzecz pozwanej kontraktów. Wynagrodzenie to miało być wypłacane na koniec miesiąca kalendarzowego, z dołu. W wyniku rozwiązania umowy, pozwana nie zaspokoiła dotychczasowych zobowiązań, nie regulując należności względem powoda, pomimo uznania ich w części. Zdaniem powoda, w korespondencji e-mailowej z dnia 25 maja 2009 r. W. G., odpowiadając w imieniu pozwanej na list powoda z dnia 13 maja 2009 r., uznał część zobowiązań pozwanej wobec powoda za okres od 01 lipca 2006 r. do dnia 14 stycznia 2009 r., w zakresie: (...) prowizji od wynagrodzenia za czat internetowy z biblioteką w S., wynagrodzenia w Wydawnictwie (...), honorarium w (...), felietonów w miesięczniku (...) i umowy ze spółką (...), a więc w łącznej kwocie (...) zł.

W odpowiedzi na pozew z dnia 06 maja 2011 r. pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych /odpowieź na pozew – k. 65-68 akt/. Wskazała przy tym, że wszystkie honoraria autorskie, które otrzymała w okresie październik 2008 r. – styczeń 2011 r., realizowane były przelewami bankowymi. Z umów zawartych w tym okresie, wpłynęły następujące kwoty:

- w dniu 28 listopada 2011 r. kwota (...) zł z Wydawnictwa (...),
- w dniu 29 października 2008 r. kwota (...) zł ze słuchowiska od Spółki (...),
- w dniu 16 grudnia 2008 r. kwota (...) zł za felietony w (...),
- w dniu 12 lutego 2009 r. kwota (...) zł za felieton w (...),
- w dniu 23 stycznia 2009 r. kwota (...) zł za felieton w (...),
- w dniu 03 kwietnia 2009 r. kwota (...) zł za felieton w (...),
- w dniu 14 maja 2009 r. kwota (...) zł za felieton w (...),

- w dniu 09 czerwca 2009 r. kwota (...) zł za felieton w (...),
- w dniu 24 lipca 2009 r. kwota (...) zł za felieton w (...),
- w dniu 07 września 2009 r. kwota (...) zł za felieton w (...),
- w dniu 16 października 2009 r. kwota (...) zł za felieton w (...),
- w dniu 06 listopada 2009 r. kwota (...) zł za felieton w (...),
- w dniu 08 marca 2010 r. kwota (...) zł za felietony w (...),
- w dniu 19 kwietnia 2010 r. kwota (...) zł za felieton w (...),
- w dniu 20 maja 2010 r. kwota (...) zł za felieton w (...),
- w dniu 25 czerwca 2010 r. kwota (...) zł za felieton w (...).

Wedle pozwanej, powód nie przedstawił jej żadnego dokumentu, z którego wynikałoby, że jako strona umowy jest przedsiębiorcą, a zatem nie miał zdolności do wykonywania umowy agencyjnej. Pozwana wskazała, że pomimo tego, że powód posiadał pełną wiedzę o zawieranych umowach i miał wgląd do rachunku bankowego, nie wystawił na pozwaną żadnego rachunku na żądane kwoty. Zakwestionowała również zasadność żądania w zakresie zapłaty na rzecz powoda kwot po (...) zł miesięcznie, wskazując, że zawarta pomiędzy stronami umowa przewidywała dla wszelkich zmian i uzupełnień jej treści formę pisemną, czego nie dokonano. Przyznała natomiast, że wypłacała powodowi, bez żadnych rachunków i pokwitowań, różne kwoty w nieregularnych odstępach czasowych, jednak było to wynagrodzenie za usługi świadczone na jej rzecz, takie jak pomoc w sprawach osobistych, urzędowych i domowych, w tym pomoc w trakcie budowy przez pozwaną domu. Wedle pozwanej, powód nie zorganizował w ramach umowy agencyjnej współpracy z Wydawnictwem (...), bowiem pozwana rozpoczęła ją przed zawarciem umowy z powodem, tj. 12 lutego 1996 r. i 22 maja 1996 r. W ocenie I. K., żądanie zapłaty prowizji od kwoty odszkodowania uzyskanego od Spółki (...) jest bezzasadne, bowiem nie jest ono wynagrodzeniem umownym i zawarta między stronami umowa agencyjna nie przewidywała żadnego wynagrodzenia dla powoda od odszkodowań uzyskanych przez pozwaną, a nadto – roszczenie to uległo przedawnieniu. W ocenie pozwanej żądanie zapłaty prowizji od wynagrodzenia za spotkanie autorskie w G. nie zostało przez powoda udowodnione; pozwana podnosiła, że nie posiada ona umowy, albowiem nie została jej przekazana. Tożsamy zarzut pozwana podnosiła co do żądania zapłaty prowizji od wynagrodzenia za udział w czacie internetowym z biblioteką w S.. Żądanie zapłaty za zorganizowanie współpracy z Wydawnictwem (...) pozwana uznawała je za „niedorzeczne”, podnosząc, że nie jest w posiadaniu umowy, nie została jej przekazana przez powoda, a co więcej – wskazywała, że napisanie blurbu do książki innego autora nie jest przejawem twórczości literackiej, a więc nie jest objęte postanowieniami umowy agencyjnej. Tożsame zarzuty pozwana podnosiła w zakresie żądania zapłaty za zorganizowanie współpracy z Wydawnictwem (...). W ocenie pozwanej żądanie zapłaty prowizji od wynagrodzenia za felietony w miesięczniku (...) i za sluchowiska jest nieuzasadnione, ponieważ zostały one zawarte przez powoda niezgodnie z postanowieniami umowy. Pozwana zaprzeczyła też, aby kiedykolwiek uznała jakiegokolwiek roszczenie, dodatkowo podnosząc zarzut przedawnienia dochodzonych przez powoda roszczeń.

Replikując odpowiedź na pozew powód podnosił, że zawarta pomiędzy stronami umowa stanowi w istocie umowę nienazwaną o świadczenie usług, do której per analogiam zastosowanie winny mieć przepisy o umowie agencyjnej. Podniósł nadto, iż nie prowadził działalności gospodarczej, wobec czego w stosunku do jego roszczeń nie obowiązuje trzyletni termin przedawnienia /pismo – k. 83-90 akt/.

W piśmie procesowym z dnia 26 czerwca 2012 r., pozwana podniosła zarzut potrącenia roszczeń powoda z wierzytelnością pozwanej w kwocie (...) zł z tytułu udzielonej powodowi pożyczki. Wskazała, że w dniu 08 grudnia 2013 r. przekazała powodowi pożyczkę w kwocie (...) zł – została ona udzielona poprzez wystawienie na nazwisko powoda czeku na kwotę (...) zł, z której to kwoty (...) zł stanowiło pożyczkę, a (...)zł powód po zrealizowaniu czeku

miał przekazać pozwanej na jej potrzeby. Z kolei kolejna pożyczka opiewała na kwotę (...) zł, z której to kwoty (...) zł stanowiło pożyczkę a (...) zł miało być przekazane pozwanej /pismo – k. 259-260 akt/.

Postanowieniem z dnia 27 maja 2013 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w W. stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę niniejszą Sądowi Okręgowemu w Warszawie /postanowienie – k. 404 akt/.

Wobec śmierci pozwanej, postanowieniem z dnia 08 października 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. /postanowienie – k. 424 akt/.

Postanowieniem z dnia 21 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie podjął z urzędu zawieszono postępowanie z udziałem następców prawnych pozwanej, tj. S. K., J. K. i K. K. (2) /postanowienie – k. 459 akt/.

Pismem z dnia 16 czerwca 2014 r. spadkobiercy pozwanej: J. K. i K. K. (2) wnosili o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych /pismo procesowe – k. 468-473 akt/. Wskazali na fakt, iż pozwana skutecznie uchyliła się od skutków prawnych zawartej z powodem umowy, albowiem zawarła ją pod wpływem istotnego błędu wywołanego przez powoda co do posiadanych przez niego kwalifikacji do prowadzenia działalności agenta literackiego. Wedle pozwanych, powód wypełniał swoje obowiązki w sposób nieudolny i niedbały. Pozwani podtrzymywali podniesiony przez poprzednika prawnego zarzut potrącenia w kwocie (...) zł. / vide - k. 427 akt/.

Pismem z dnia 21 lipca 2015 r. S. K. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o orzeczenie o kosztach procesu według norm przepisanych /pismo – k. 622-627 akt/. Poparł podniesiony przez pozwaną zarzut potrącenia w kwocie (...) zł /vide – k. 623 akt/, w pozostałym zakresie przyłączając się do argumentacji pozwanych J. K. i K. K. (2).

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 03 lipca 1994 r. I. K. i T. L. zawarli umowę o wyłączne przedstawicielstwo we wszelkich sprawach dotyczących twórczości literackiej i dziedzin pokrewnych na terenie wszystkich państw wchodzących dawniej w skład byłego Związku (...), w której pozwana zleciła powodowi reprezentowanie na wskazanym obszarze własnych interesów, a za swą działalność Agent miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości (...) od wszelkich sum wynikających z działalności autora objętej prawem autorskim, jednak wyłącznie od chwili podpisania tejże umowy; odpowiednie sumy Agent miał odcigać w chwili wpłacenia Autorowi honorarium /umowa – k. 508-509 akt/.

W dniu 12 lutego 1996 r. I. K. zawarła z Wydawnictwem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę wydawniczą, na mocy której zobowiązała się napisać utwór pt. „(...)”, a cenę, wielkość nakładu w poszczególnych wydaniach oraz sposób wydania ustalić miał Wydawca /umowa – k. 158-162 akt/. Wynagrodzenie Autora za wykorzystanie utworu w postaci książkowej strony ustaliły w wysokości 15% uzyskanej ceny zbytu każdego sprzedanego egzemplarza utworu; nakład wydania wynieść miał przy tym nie mniej niż 10.000 przy cenie za 1 sztukę 10 zł. Wynagrodzenie Autora za każde wydanie wypłacone zostać miało w sposób: 25% umówionego wynagrodzenia, tj. kwota (...) zł w ciągu 15 dni od podpisania umowy, pozostała część sukcesywnie, po potrąceniu zaliczki, w miarę postępów w sprzedaży egzemplarzy dzieła, na podstawie obliczenia dokonywanego kwartalnie i przekazywanego Autorowi w ciągu 30 dni po upływie każdego kwartału; wynagrodzenie miało zostać odebrane w kasie Wydawcy. Kolejna umowa, w identyczny sposób regulująca prawa i obowiązki stron dotyczyła utworu pt. „(...)” została podpisana w dniu 22 maja 1996 r. /umowa – k. 167-171 akt/.

Przedmiotowe umowy zostały zrealizowane, a wynagrodzenie autorki zostało wypłacone w systemie rozliczeń półrocznych, zależnych od sprzedaży /zeznania świadka I. M. – rozprawa w dniu 16 stycznia 2012 r. – k. 133-135 akt/.

Rachunki z Wydawnictwem (...) w postaci honorariów autorskich przedstawiały się następująco:

<p>Z umowy z dnia 22 maja 1996 r.</p> <p>Kwota, adnotacje co do daty i wypłaty wraz z numerem kart akt</p>	<p>Z umowy z dnia 12 lutego 1996 r.</p> <p>Kwota, adnotacje co do daty i wypłaty wraz z numerem kart akt</p>
(...) zł – k. 174 akt	(...) zł – k. 175 akt
(...) zł – k. 176 akt (21.11. 1996 r., przelew (...).01.1997 r.)	(...) – k. 177 akt (21.11. 1996 r., przelew (...).01.1997 r.)
(...) zł – k. 178 akt (28.10.1997 r.)	(...) – k. 179 akt (28.10.1997 r.)
(...) zł – k. 180 akt (06.01.1999 r.)	(...) zł – k. 181 akt (06.01.1999 r.)
(...) zł – k. 182 akt (27.09.1999 r.)	(...) zł – k. 183 akt (27.09.1999 r.)
(...) zł – k. 184 akt (10.02.2000 r.)	(...) zł – k. 185 akt (10.02.2000 r.)
(...) zł – k. 186 akt (11.07.2000 r.)	(...) zł – k. 187 akt (11.07.2000 r.)
(...) zł – k. 188 akt (29.01.2001 r.)	(...) zł – k. 189 akt (29.01.2001 r.)
(...) zł – k. 190 akt (09.08.2001 r.)	(...) zł – k. 191 akt (09.08.2001 r.)
(...) zł – k. 192 akt (07.02.2002 r.)	(...) zł – k. 193 akt (07.02.2002 r.)
(...) zł – k. 194 akt (18.07.2002 r.)	(...) zł – k. 195 akt (18.07.2002 r.)
(...) zł – k. 196 akt (27.01.2003 r.)	(...) zł – k. 197 akt (27.01.2003 r.)
(...) zł – k. 198 akt (12.08.2003 r.)	(...) zł – k. 199 akt (12.08.2003 r.)
(...) zł – k. 200 akt (29.01.2004 r.)	(...) zł – k. 201 akt (29.01.2004 r.)
(...) zł – k. 202 akt (04.08.2004 r.)	(...) zł – k. 203 akt (04.08.2004 r.)
(...) zł – k. 204 akt (03.02.2005 r.)	(...) zł – k. 205 akt (03.02.2005 r.)
(...) zł – k. 206 akt (01.08.2005 r.)	(...) zł – k. 207 akt (01.08.2005 r.)
(...) zł – k. 208 akt (31.01.2006 r.)	(...) zł – k. 209 akt (31.01.2006 r.)
(...) zł – k. 210 akt (01.03.2007 r., przelew (...).03.2007 r.)	(...) zł – k. 211 akt (01.03.2007 r., przelew (...).03.2007 r.)
(...) zł – k. 202 akt (05.03.2008 r., przelew (...).03.2008 r.)	(...) zł – k. 213 akt (05.03.2008 r., przelew (...).03.2008 r.)

T. L. i I. K. w dniu 07 sierpnia 1997 r. zawali umowę agencyjną na czas nieokreślony, dotyczącą ustanowienia przedstawicielstwa generalnego we wszelkich sprawach dotyczących twórczości literackiej Autorki na rzecz Agenta /§ 1 ust. 1 – k. 15 akt/, w której udzielono Agentowi wyłącznego prawa do zawierania w jej imieniu umów we wszystkich krajach świata, również w P., i na wszystkich nośnikach, w tym elektronicznych, optycznych i magnetycznych, a także wyłącznego prawa sprzedaży w jej imieniu praw filmowych, telewizyjnych i radiowych i innych w przypadku

wszystkich dzieł objętych umową. Agent zobowiązał się wobec Autorki do zawierania umów licencyjnych w jej imieniu i na jej rachunek z wydawnictwami/producentami całego świata, bez jakichkolwiek ograniczeń terytorialnych i językowych /z wyłączeniem wydawnictwa (...) Wers – § 1 umowy agencyjnej – k. 15 akt/. Zgodnie z treścią umowy, przed podpisaniem każdej umowy, Agent miał przedstawić ostateczny projekt Autorce do akceptacji, która nie będzie mogła bez słusnych powodów takiej akceptacji odmówić /§ 1 ust. 4 umowy agencyjnej – k. 15 akt/.

Strony ustaliły, że Agent tytułem wynagrodzenia za swe usługi będzie otrzymywał z każdego kontraktu, niezależnie od tego, z czyjej inicjatywy zostanie on zawarty, wynagrodzenie (prowizję) w wysokości 20 % od wartości kontraktu. Wynagrodzenie to miało być przekazywane przez licencjobiorcę Autorce, jednak z każdorazowym równoczesnym powiadomieniem Agentu, a w terminie 7 dni od daty otrzymania sumy wynagrodzenia Autorka była zobowiązana do przekazania Agentowi jego prowizji w sposób wskazany przez Agentu. Przedmiotowa umowa nie likwidowała skutków prawnych oraz finansowych wcześniejszych porozumień /§ 5 umowy – k. 15-16 akt/. Okres wypowiedzenia umowy strony wskazały na 12 miesięcy, a samo wypowiedzenie wymagało dla swej ważności formy pisemnej /§ 6 ust. 1 umowy – k. 16 akt/. Odstąpienie Autorki od umowy, rozwiązanie lub jej wygaśnięcie, nie pozbawiało Agentu prawa do otrzymywania **prowizji** od kontraktów, które zostały zawarte w okresie trwania umowy lub przy których rozpoczęto negocjacje /vide § 6 ust. 2 umowy agencyjnej – k. 16 akt/.

W dniu 17 lutego 2000 r. I. K. ustanowiła swoim pełnomocnikiem T. L., upoważniając go do składania wszelkich oświadczeń, wniosków, pism i podań we wszelkich sprawach majątkowych, wyjednywania wszelkich dokumentów, kwotowania i odbioru korespondencji, przesyłek, dokumentów i należności, reprezentowania jej przed wszelkimi osobami i instytucjami we wszelkich sprawach majątkowych i administracyjnych, zarządu i administrowania jej majątkiem z prawem podpisywania dokumentów finansowych oraz zawierania umów odnośnie majątku z wyłączeniem umów o charakterze rozporządzającym, podpisywania wszelkich umów odnośnie praw autorskich pozwanej ze zbywaniem tych praw włącznie, dokonywania wszelkich innych czynności, jakie w związku z wykonaniem tego pełnomocnictwa okażą się konieczne /wypis z aktu notarialnego – k. 123-124 akt/.

Wykonując przedmiotową umowę T. L. pracował kilka godzin dziennie, zajmował się też fanclubem i stroną internetową, organizował spotkania. Wykonywał on również inne świadczenia na rzecz I. K., np. związane z budową domu, odbierał i wysyłał przesyłki na pocztę, dokonywał czynności w banku, dysponując przy tym jej czekami in blanco, przynosił do jej mieszkania zakupy, w ramach uprzejmej przysługi i z grzeczności. Z tego tytułu T. L. otrzymywał dodatkowe honorarium /zeznania świadka Świadek A. P. (1) – rozprawa w dniu 02 kwietnia 2012 r. – k. 215-221 akt; zeznania pozwanego J. K. – rozprawa z dnia 23 czerwca 2015 r. – k. 619 akt; adnotacje pisemne – k. 617-618 akt/. Wykonał on też remont grobu ojca I. K. w roku 2000 i wówczas zaproponowała mu ona nieregularne wynagrodzenie, uważając, że jest to rekompensata za stracony przez niego czas, jednakże wpłaty te nie były regularne i odbywały się na zasadzie finansowej wdzięczności za pomoc /tamże/.

W trakcie budowy domu pozwanej, tj. w roku 2003, powód wielokrotnie zgłaszał się do I. K. o udzielenie pożyczki. I. K. wypisała T. L. w dniu 08 grudnia 2003 r. czek na kwotę (...) zł, z czego (...) zł stanowiło pożyczkę dla powoda, zaś (...) zł miało zostać wydatkowane przez wystawcę czeku /wyciąg z rachunku – k. 261-262 akt; zeznania świadka M. W. i świadka R. Ł. – rozprawa w dniu 15 czerwca 2012 r. – k. 255-257 akt; zeznania pozwanego J. K. – rozprawa z dnia 23 czerwca 2015 r. – k. 619 akt; adnotacje pisemne – k. 617-618 akt; zeznania pozwanego S. K. – rozprawy z dnia 23 czerwca 2015 r. – k. 619 akt; adnotacje pisemne – k. 617-618 akt; rozprawa w dniu 11 grudnia 2015 r. – k. 714 akt; adnotacje pisemne – k. 710-713 akt/.

W 2006 r. T. L. prowadził telefoniczne negocjacje ze Spółką (...) S.A. w W., która wymyśliła literacką zabawę, polegającą na zaproszeniu znanych pisarzy do napisania alternatywnego zakończenia znanych utworów /zeznania świadka W. T. – rozprawa w dniu 28 października 2011 r. – k. 99-101 akt/. J. C. miała napisać zakończenie do powieści B. P. (...), pozwana dostarczyła trzy warianty zakończenia, z których jeden został opublikowany w gazecie, a reszta została, bez zgody autorki opublikowana w wydaniu internetowym. Wówczas T. L. zażądał zapłaty również za te artykuły, które nie pojawiły się w gazecie. Na skutek zawartego porozumienia w sierpniu 2006 r. (...) S.A. w W.

wypłaciła pozwanej wynagrodzenie liczone od wierszówki w kwocie po (...) zł, a we wrześniu 2006 r. – w kwocie (...) zł /wierszówki – k. 252-253 akt/.

I. K. wzięła udział w spotkaniu autorskim organizowanym we współpracy z Wojewódzką (...) w G. w 2007 r. oraz w czacie internetowym organizowanym we współpracy z Wojewódzką (...) w S. w ramach Festiwalu (...). Z tego tytułu nie zostało jednak pisarce wypłacone przez Instytut (...) w K. wynagrodzenie /zeznania świadka T. P. – rozprawa w dniu 02 kwietnia 2012 r. – k. 215-221 akt/. Została co prawda przygotowana umowa na kwotę (...) zł brutto dla pozwanej i (...)zł brutto dla powoda, które to zostały przesłane mailem celem uzupełnienia i podpisania, nie wróciły jednak one do Instytutu (...). Powód zgłosił się z zapytaniem o losy wypłaty dopiero półtora roku później, niemniej jednak na skutek ponownego niedopełnienia formalności do wypłaty nie mogła zostać zrealizowana /pismo Instytutu (...) z dnia 20 września 2012 r. – k. 285 akt/.

W dniu 22 stycznia 2008 r. I. K. zawarła umowę z (...) S.A. w W. o stworzenie dzieła w postaci gościnnego udziału w audycji telewizyjnej. Wynagrodzenie z tego tytułu miało zostać określone w załącznikach i zapłacone w gotówce lub na konto Autora do ostatniego dnia miesiąca, następującego po miesiącu, w którym dostarczone zostało dzieło po przedłożeniu zatwierdzonego przez zamawiającego rachunku, a wynagrodzenie obejmowało m. in. należności za stworzenie i dostarczenie dzieła w umówionej postaci, przeniesienia całości autorskich praw majątkowych do dzieła, przeniesienie wyłącznego prawa zezwalania na wykonywanie zależnego prawa autorskiego do dzieła, przeniesienia własności egzemplarza do dzieła i wykonania nadzoru autorskiego, a poza tym Autorowi nie przysługiwało żadne dodatkowe wynagrodzenie z tytułu korzystania przez zamawiającego z dzieła i rozporządzania nim /umowa – k. 34-38 akt/. Zgodnie z załącznikiem do umowy, za odcinek 1, tj. gościnny udział w audycji telewizyjnej „(...)” - wystawiony miał być rachunek w kwocie (...) zł /załącznik – k. 39 akt/.

W dniu 30 stycznia 2008 r. I. K. podpisała z Wydawnictwem (...) umowę, na mocy której zobowiązała się do przeniesienia na rzecz Wydawcy majątkowych praw autorskich do recenzji książki „(...)” A. P. (2), z tytułu której otrzymać miała wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości (...) zł brutto, po dokonaniu przez Wydawcę stosownych potrąceń /umowa o przeniesienie praw – k. 113-115 akt/. W dniu 27 marca 2008 r. na konto autorki została przelana suma (...) zł, tytułem rozliczenia tejże umowy /potwierdzenie wykonania transakcji – k. 112 akt/.

(...) Sp. z o.o. w W. jest następcą prawnym Wydawnictwa (...) i (...) Sp. z o.o. /bezsporne/. Dnia 13 sierpnia 2008 r. H. L. poinformowało T. L., że zgodnie z umową z dnia 22 maja 1996 r., sprzedaż książek autorstwa pozwanej w okresie rozliczeniowym 01 stycznia 2008 r. – 30 czerwca 2008 r. wyniosła odpowiednio 10 sztuk i 22 sztuki, oznacza to, że liczba zwrotów przekroczyła bieżącą sprzedaż, a powyższą liczbę egzemplarzy zwrócono firmie, zatem za okres ten nie zostaje naliczone honorarium autorskie /wiadomość – k. 172 akt/.

Dnia 15 października 2008 r. T. L. zawarł w imieniu i na rzecz I. K. umowę autorską ze Spółką z. o.o. (...), na mocy której pozwana, w zamian za pisanie felietonów do miesięcznika (...), miała otrzymywać każdorazowo (...) zł, a wynagrodzenie autora miało być płatne w terminie 14 dni od publikacji utworu i doręczenia Spółce rachunku /umowa – k. 25-26 akt/.

W dniu 28 października 2008 r. T. L. zawarł w imieniu i na rzecz I. K. umowę autorską ze Spółką z. o.o. (...), na mocy której Spółce udzielona została wyłączna zgoda na adaptację utworów autorki na potrzeby stworzenia słuchowisk w celu ich rozpowszechniania oraz uzyskiwania z tego tytułu przychodów na obszarze P. i poza nią /umowa – k. 27-31 akt; załącznik nr 1 – k. 32 akt/. Autor wyraził przy tym zgodę, aby pierwszy utwór w postaci adaptacji utworu (...) nagrany na nośniku CD był dodany jako tzw. insert do czasopisma (...), z jednoczesną rezygnacją z wynagrodzenia z tego tytułu. Nabywca miał dokonać zapłaty na rzecz Autora wynagrodzenia w następujący sposób: Nabywca miał zapłacić Autorowi łącznie kwotę (...) zł netto, płatną w dniu zawarcia umowy, tytułem zadatku za wyrażenie zgody na adaptację wszystkich utworów, nabywca zapłacić miał dodatkowo Autorowi (...) zł netto za wyrażenie zgody w odniesieniu do adaptacji każdego pojedynczego utworu na potrzeby pojedynczego słuchowiska tworzonego przez Nabywcę lub osoby z nim współpracują, które to wynagrodzenie będzie wypłacone Autorowi w terminie 120 dni, licząc od daty wprowadzenia każdego utworu zależnego do obrotu, tj. datę wystawienia faktury kolporterom. Poza

tym, Nabywca miał zapłacić dodatkowe wynagrodzenie na rzecz Autora w wysokości 2,5% kwoty za każdy sprzedany egzemplarz utworu zależnego w kwocie netto, które to wynagrodzenie będzie płatne dwa razy w toku, a za okres rozliczeniowy przyjęto 30 czerwca i 31 grudnia kolejnych lat, na podstawie sporządzonych raportów ze sprzedaży każdego egzemplarza, a przelew wynagrodzenia nastąpić miał w terminie 30 dni od daty przedstawienia Autorowi raportów.

W okresie 2008-2010 Spółka (...) dokonała następujących przelewów na rzecz pozwanej:

- (...) zł w dniu 16 grudnia 2008 r. /k. 304 akt/ za 3 felietony,
- (...) w dniu 16 grudnia 2008 r. /k. 305 akt/ za wywiad,
- (...) zł w dniu 29 października 2008 r. /k. 306 akt/ za prawa autorskie,
- (...) zł w dniu 06 listopada 2009 r. /k. 307 akt/ (...) nr 12,
- (...) zł w dniu 16 października 2009 r. /k. 308 akt/ (...) nr 11,
- (...) zł w dniu 07 września 2009 r. /k. 309 akt/ (...) nr 10,
- (...) zł w dniu 24 lipca 2009 r. /k. 310 akt/ (...) nr 9,
- (...) zł w dniu 09 czerwca 2009 r. /k. 311 akt/ (...) nr 8,
- (...) zł w dniu 14 maja 2009 r. /k. 312 akt/ (...) nr 7,
- (...) zł w dniu 12 lutego 2009 r. /k. 313 akt/ (...) nr 5,
- (...) zł w dniu 23 stycznia 2009 r. /k. 314 akt/ (...) nr 4,
- (...) zł w dniu 25 czerwca 2010 r. /k. 315 akt/ (...) nr 19,
- (...) zł w dniu 19 maja 2010 r. /k. 316 akt/ (...) nr 18,
- (...) zł w dniu 19 kwietnia 2010 r. /k. 317 akt/ (...) nr 17,
- (...) zł w dniu 08 marca 2010 r. /k. 318 akt/ (...) nr 14 i 15.

Z informacji o dochodach za rok 2008 r. Spółki (...) wynika, iż dochód ten wyniósł łącznie (...) zł /vide k. 299 akt/, w 2009 r. – 9.891 zł /vide k. 301 akt/, zaś w 2010 r. – 5.495 /vide k. 302 akt/.

W dniu 12 listopada 2008 r. następcą (...) Sp. z o. o. w W. podpisał z I. K. umowę na napisanie tekstu promocyjnego dotyczącego książki „(...)” L. B., za co ustalono ostateczne wynagrodzenie w wysokości (...) zł netto /umowa – k. 120 akt/. Kwotę tą przelano na konto autorki w dniu 28 listopada 2008 r. /potwierdzenie realizacji płatności – k. 118 akt; rachunek do umowy o dzieło – k. 119 akt/.

W dniu 14 stycznia 2009 r. I. K. i T. L., za obopólnym porozumieniem, rozwiązali umowę agencyjną w trybie natychmiastowym, uzgadniając, iż pomimo rozwiązania umowy, jej postanowienia zachowują ważność w odniesieniu do przedsięwzięć rozpoczętych przez powoda przed dniem rozwiązania umowy z uwagi na niemożność dalszej współpracy. W ocenie pisarki jej agent nie wykonywał swojej pracy w sposób należyty; zaczął namawiać ją do rzeczy kompromitujących, niegodzących w zawód pisarza, m. in. wykonania komiksów do swoich utworów literackich /rozwiązanie umowy – k. 18 akt; zeznania pozwanego J. K. – protokół z rozprawy – k. 714 akt, adnotacje pisemne – k. 712 akt/. I. K. oświadczyła przy tym, że pod adresem powoda nie wnosi żadnych roszczeń. Tego samego dnia, pozwana odwołała udzielone powodowi pełnomocnictwa /odwołanie pełnomocnictw – k. 19 akt/.

Dnia 13 maja 2009 r. T. K. wystosował pismo do pełnomocnika pozwanej dotyczące propozycji ugody, w której wskazał wszystkie należności za okres od dnia 01 lipca 2006 r. do dnia 14 stycznia 2009 r., podniósł, iż Autorka tłumaczyła mu wielokrotnie, że wskutek przejściowych trudności finansowych odkłada uregulowanie tych zobowiązań na czas późniejszy, ale należności bezwzględnie ureguluje, a w chwili wypowiedzania pełnomocnictwa powodowi oświadczyła, że nie zamierza ich regulować, pomimo ich istnienia /pismo – k. 47-50 akt/.

W e-mailu z dnia 25 maja 2009 r., W. G. w odpowiedzi na list powoda z dnia 13 maja 2009 r. zawarł oświadczenie o uznaniu części zobowiązań, a mianowicie dotyczących należności dla powoda za okres od 01 lipca 2006 r. do dnia 14 stycznia 2009 r.:

- odnośnie żądanych comiesięcznych kwot w wysokości (...) zł, wskazał, że umowa agencyjna nie dotyczy wynagrodzenia stałego,
- odnośnie rozliczeń z (...) ((...) zł za organizację współpracy) wskazał, że zawarte umowy były w dniach 12 lutego 1996 r. oraz 22 maja 1996 r., a więc przed zawarciem umowy agencyjnej,
- odnośnie prowizji od wynegocjowanego odszkodowania z Gazety (...) wskazał, że nie jest ono kontraktem,
- co do pozostałych wyliczeń nie miał zastrzeżeń do prowizji w wysokości 20% od otrzymanych wynagrodzeń od (...) zł (za zorganizowanie czatu internetowego z biblioteką w S.), (...) zł (za zorganizowanie współpracy z wydawnictwem (...) Sp. z. o.o.), (...) zł (za zorganizowanie współpracy z Wydawnictwem (...)), (...) zł (za felietony w miesięczniku (...) na podstawie umowy zawartej ze Spółką (...)) i (...) zł (za słuchowiska na podstawie umowy ze spółką (...)),
- co do pozostałych pozycji ((...) zł za odszkodowania od (...) w związku z ugodą z 2006 r. oraz (...) zł za zorganizowanie spotkania autorskiego w G.) podał, że pieniądze nie dotarły jeszcze na konto autorki /e-mail – k. 42 akt/.

W dniu 14 grudnia 2009 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty w terminie 14 dni kwoty 71.672,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dat wymagalności poszczególnych zobowiązań do dnia zapłaty /wezwanie – k. 20-24 akt/.

I. K. zmarła w dniu 07 października 2013 r. w W. /odpis skrócony aktu zgonu – k. 422 akt/.

W dniu 17 października 2013 r. otwarto i ogłoszono testament w obecności S. K., J. K. oraz K. K. (2) przed M. G. (1), notariuszem w W. /akt notarialny Rep. A nr (...) – k. 449-449v akt/. Na podstawie testamentu, sporządzonego przez notariusza M. G. (1) w dniu 13 marca 2009 r., spadek po I. K. nabyli: syn S. K., w udziale wynoszącym 4/8 części, syn J. K. w udziale wynoszącym 3/8 części oraz wnuczka K. K. (2) w udziale wynoszącym 1/8 część /akt poświadczenia dziedziczenia – Rep. A nr (...) – k. 457-457v akt/.

Mocą aktu notarialnego z dnia 26 listopada 2013 r., spadkobiercy pozwanej dokonali przeniesienia udziału we współwłasności nieruchomości w wykonaniu zapisu testamentowego oraz zawarli umowę o częściowy dział spadku /akt notarialny Rep. A nr (...) – k. 475-478v akt/. J. K., K. K. (2) oraz M. G. (2), działająca jako wykonawca testamentu I. K., oświadczyli, że w wykonaniu zobowiązania wynikającego z zapisu ustanowionego przez spadkodawczynię w testamencie, przenoszą na S. K. udział wynoszący 1/2 część w nieruchomości o obszarze 0,09043 ha, położonej w W. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w W. prowadzi księgę wieczystą o nr (...), na co S. K. wyraził zgodę /§ 2 aktu – k. 476v akt/. Ponadto, J. K., K. K. (2) i S. K. oświadczyli, iż dokonują działu spadku po I. K. i w wyniku tego działu udział wynoszący 40/(...) części nieruchomości, stanowiącej drogę, dla której to prowadzona jest przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w W. księga wieczystą o nr (...), przeszła wyłącznie na S. K. /§ 3 aktu – k. 476v akt/.

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie powołanych wyżej dowodów, które Sąd obdarzył atrybutem wiary.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły dowody z dokumentów urzędowych, które Sąd obdarzył atrybutem wiary, albowiem zostały one sporządzone przez uprawnione organy, w przepisanej prawem formie, w zakresie ustawowo przyznanych im prerogatyw.

Sąd obdarzył atrybutem wiary dowody z dokumentów prywatnych / umowy agencyjnej -k. 15-16 akt; oświadczenia o rozwiązaniu umowy - k. 18 akt; wezwania do zapłaty - k. 20-23 akt; umowy autorskiej - k. 25-26 akt, umowy z dnia 22 października 2008 r. - k. 27-32 akt; umowy wydawniczej - k. 69-70 akt; pisma z Wydawnictwa (...) i umowy o przeniesienie praw -k. 112-114 akt; potwierdzenia realizacji płatności przez wydawnictwo (...) - k. 118 akt; umowy do rachunku o dzieło i umowy o dzieło - k. 119 akt; oświadczenia podatkowego i dyspozycji przekazania honorarium - k. 118-122 akt; pisma (...) S.A. - k. 129 akt; załączników do pisma z Wydawnictwa (...) - k. 170-312 akt; pisma (...) S.A. - k. 250 akt; potwierdzenia przelewu z dnia 17 grudnia 2003 r. na kwotę (...) zł - k. 261-263 akt; pisma z czasopisma (...) - k. 288 akt; PITów i potwierdzeń przelewów - k. 299-303 akt i potwierdzeń wykonania operacji - k. 304-318 akt; umowy o przedstawicielstwo - k. 508-509 akt/, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron, co do ich prawdziwości i autentyczności, a w wypadku kserokopii – co do ich zgodności z oryginałem.

Sąd przeprowadził również dowód z innych środków dowodowych, w postaci płyt CD /k. 273 akt/, oraz druku umowy o stworzenie dzieła (...) /k. 40 akt/, e-maila /k. 42 akt/; kserokopii tytułowej strony książki /k. 43 akt i k. 45 akt/ i rewersu polecającego /k. 44 akt i 46 akt/, kserokopii maila /k. 235 akt/, wydruku słuchowisk wydanych przez czasopismo (...) /k. 331-349 akt/ i okładki książki /k. 519-529 akt/, obdarzając dowody te atrybutem wiarygodności, albowiem potwierdzały one okoliczności bezsporne pomiędzy stronami.

Sąd oddalił przy tym wniosek o dopuszczenie dowodu ze spisu felietonów, sporządzonego przez powoda /k. 47 akt/ i wezwania powoda do Mecenas K. /k. 47-50 akt/, albowiem nie zawierały one żadnego podpisu i nie spełniały one warunków do zakwalifikowania ich jako dowodu z dokumentów prywatnych.

Sąd oddalił również wniosek pełnomocnika powoda o zwrócenie się do następców prawnych (...) o przedłożenie stosownych dokumentów w postaci zestawień dotyczących realizacji umowy i dotyczących słuchowisk opartych na motywach powieści autorki, bowiem z pisma Spółki datowanego na dzień 27 września 2012 r. wynika, iż w dokumentacji księgowej znajdują się dokumenty księgowe (...) i przelewy wystawiane na nazwisko J. C., jak również dokumenty potwierdzające wypłatę wynagrodzeń dla autorki w latach 2008-2010, nie ma natomiast informacji jakich umów autorskich dotyczyły wypłaty wynagrodzeń, a jeśli takie umowy były – nie są dostępne bądź się nie zachowały do chwili obecnej /pismo – k. 288 akt/. Mając na uwadze treść przedmiotowego pisma, Sąd uznał, iż prowadzenie postępowania dowodowego zmierzającego do ustalenia zakresu realizacji umowy przez Spółkę (...) co do zakresu publikacji dzieł I. K. zmierza do niepotrzebnego przedłużania niniejszego postępowania, albowiem ustalenie ilości publikacji autorstwa I. K. nie zmierza do wyjaśnienia istoty niniejszej sprawy. Z tożsamyh względów Sąd oddalił wnioski dowodowe, zawarte w piśmie procesowym powoda z dnia 02 lipca 2015 r. /k. 623-623v akt/, gdzie powód domagał się zwrócenia do (...) i zobowiązanie jej likwidatora do wskazania osoby lub podmiotu, któremu została przekazana na przechowanie dokumentacji Spółki oraz do przedłożenia przez wskazany podmiot dokumentów w postaci zestawień dotyczących realizacji umowy z dnia 28 października 2008 r. o słuchowiskach opartych na motywach powieści pisarki, obejmujących wszystkie słuchowiska, jakie zostały stworzone wraz z informacją o datach wprowadzenia każdego utworu do obrotu oraz zawierających informację o liczbie sprzedanych egzemplarzy każdego ze słuchowisk, uznając, że są one bezprzedmiotowe dla ustaleń w sprawie niniejszej. W świetle postanowień zawartej pomiędzy stronami umowy agencyjnej, wynagrodzenie na rzecz powoda było uwarunkowane nie tyle od tego czy i w jakim zakresie wydawca dokona publikacji słuchowisk pisarki, a od wysokości wypłaconego jej wynagrodzenia.

Sąd dokonał ustaleń również na podstawie osobowych źródeł dowodowych, które częściowo zostały obdarzone atrybutem wiary.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków M. W. i R. Ł. /protokół z rozprawy – k. 255-257 akt/ w zakresie, w jakim opisywali oni okoliczności pomocy powoda przy budowie domu pozwanej i związanej z tymi działaniami udzielonej pożyczki (w kwocie (...) zł), albowiem podawali okoliczności, które były im znane z własnych obserwacji. Nie bez znaczenia

pozostawało również to, że zeznania te były logicznie spójne i zbieżne z dowodami z dokumentów, które Sąd obdarzył atrybutem wiary. Sąd pominął natomiast zeznania świadków, w których wskazywali na istnienie pożyczki, udzielonej powodowi przez pisarkę w kwocie (...) zł, albowiem okoliczność ta nie została w żaden sposób uprawdopodobniona i Sąd uznał ją za niewykazaną w toku procesu.

Również zeznania świadka W. T. /protokół z rozprawy – k. 99-101 akt/ odnośnie negocjacji w zakresie umowy ze Spółką (...) oraz ostatecznie wypłaconego powodce wynagrodzenia tytułem odszkodowania, zostały przez Sąd obdarzone wiarą w całości. Świadek ten w sposób niebudzący wątpliwości podał, iż umówił się z pozwaną, za pośrednictwem agenta, na napisanie alternatywnego zakończenia znanego utworu literackiego i pomimo przygotowania przez pisarkę trzech wersji, opublikowane zostało tylko jedno z nich, pozostałe natomiast pojawiły się w Internecie, dlatego też konieczne były negocjacje w zakresie ugody z pozwaną. Zeznania te były wewnętrznie spójne i logicznie uzupełniały treść zebranych dowodów z dokumentów. Sąd pominął natomiast tę część zeznań świadka, w których podawał on, że nie pamięta niektórych okoliczności.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadka I. M. /rozprawa w dniu 16 stycznia 2012 r. – k. 133-135 akt/ w zakresie, w jakim wskazywała ona na okoliczność tego, w jaki sposób doszło do realizacji umów związanych z pozwaną, a także sposobie dokonanych wówczas rozliczeń, jako że świadek była sekretarzem Wydawnictwa (...). Zeznania tego świadka były przy tym logicznie spójne i znajdowały potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, jak również w zeznaniach samej pozwanej.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka A. P. (1) /rozprawa w dniu 02 kwietnia 2012 r. – k. 215-221 akt/ jedynie w zakresie, w jakim korespondowały one z zebranych w sprawie materiałem dowodowym, a mianowicie odnośnie zakresu prac wykonywanych przez powoda. Sąd natomiast odmówił wiary jej twierdzeniom, w których wskazywała, iż powoda i pisarkę łączyła umowa ustna na honorarium za prace ogólne w wysokości (...) zł miesięcznie, które później uległo zmniejszeniu do (...)zł, albowiem okoliczność ta została przez świadka jedynie zasłyszana z relacji powoda, nie ma więc charakteru bezpośredniego. Oceniając zeznania świadka Sąd wziął pod uwagę relację jaka łączyła ją z powodem; pozostaje ona od wielu lat w związku partnerskim z powodem, przez co omawianym zeznaniom w tym zakresie nie można przypisać przymiotu bezstronności.

Niewiele do sprawy wniosły zeznania świadka T. P. /rozprawa w dniu 02 kwietnia 2012 r. – k. 215-221 akt/, który potwierdził jedynie okoliczność odbywania się w G. w 2007 r. festiwalu kryminału, w związku z którym kontaktował się z pozwaną i negocjował wynagrodzenie, nie pamiętał jednak szczegółów tego wydarzenia.

Oceniając wartość dowodową zeznań powoda, jak również strony pozwanej, Sąd miał przede wszystkim na uwadze kontekst sytuacyjny, w jakim doszło do zawarcia umowy, okoliczności, w jakich doszło do rozwiązania tej umowy i zarzewia konfliktu, który niewątpliwie wynikał z braku jasnych zasad rozliczeń pomiędzy stronami. Konfliktowa sytuacja była podstawą wnikliwej oceny wiarygodności zeznań stron.

Dokonując oceny zeznań powoda T. L. /rozprawa w dniu 12 lutego 2013 r. – k. 362-366 akt; protokół z rozprawy z dnia 11 grudnia 2015 r. – k. 714 akt; adnotacje pisemne – k. 710-713 akt/, Sąd uznał je za wiarygodne jedynie w takim zakresie, w jakim znajdowały one swoje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Sąd dał wiarę jego zeznaniom, w których w sposób chronologiczny przedstawił on sytuację od momentu podpisania umowy, stopniowej jej realizacji oraz włączania coraz to nowych obowiązków świadczonych na rzecz pozwanej. Zeznania w tym zakresie były składane w sposób szczerzy, a ich treść nie była sprzeczna z zeznaniami świadków i stron, które Sąd obdarzył atrybutem wiary. Zeznania powoda w pozostałej części były nie tylko wewnętrznie niespójne, ale również pozostawały w logicznej sprzeczności ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Twierdzenia powoda, że nie zawierał on żadnych umów pożyczki, a wszystkie pieniądze które dostawał od pozwanej o charakterze nieformalnym przekazywane były do jego rąk własnych, nie wytrzymują próby w konfrontacji z całością zebranego materiału dowodowego w sprawie, m.in. z treścią złożonych zeznań świadków oraz wydruku przelewu. Strona powodowa nie wykazała przy tym, z czego wynikało przeświadczenie o tym, że J. C. jako osoba o intensywnej osobowości, nie zwracała uwagi na sprawy natury formalnej. Twierdzenia te pozostają w sprzeczności z zeznaniami

pozwanego J. K., który wskazywał, że jego matka żywiła wątpliwości co do rzetelności i uczciwości pobieranych przez powoda kwot w ramach wynagrodzenia.

Sąd obdarzył atrybutem wiary zeznania pozwanego J. K. /rozprawa z dnia 23 czerwca 2015 r. – k. 619 akt; adnotacje pisemne – k. 617-618 akt/, który jako syn pozwanej orientował się w jej sytuacji i wiedział, iż matka zarzucała powodowi, że nie do końca potrafił wypełniać swe obowiązki, zarzucała, że pożyczyła mu pieniądze, których nie oddawał, posługując się jej czekami in blanco. Pozwany w sposób zbieżny z zeznaniami samego powoda podał, że pozwana nie była w posiadaniu żadnych pokwitowań ani dokumentów wystawionych przez powoda, nie było też żadnych dodatkowych umów o stałe wynagrodzenie, bowiem pozwana jedynie rekompensowała powodowi stracony czas jednorazowymi wypłatami. Pozwany zaprzeczył okoliczności wpłaty wynagrodzeń przez Spółkę (...) (oprócz zaliczki), jak również za wywiad z M. M., natomiast co do umowy z (...) potwierdził, iż była podpisana wcześniej niż nawiązano kontakty z powodem. Relacyjny charakter zeznań pozwanego przemawiał za obdarzeniem ich atrybutem wiary.

Niewiele do sprawy wniosły zeznania pozwanej K. K. (2) /protokół z rozprawy – k. 619 akt; adnotacje pisemne – k. 617-618 akt/, która miała kontakt ze zmarłą babcią dopiero w ostatnich latach jej życia, a w newralgicznym okresie była nastolatką, która niewiele rozumiała z rozliczeń dorosłych.

Sąd pominął natomiast dowód z zeznań S. K., zgodnie z wnioskiem jego pełnomocnika, wobec jego niestawiennictwa na terminie rozprawy, na której dowód z przesłuchania stron został przeprowadzony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Żądanie pozwu było niezasadne i jako takie – podlegało oddaleniu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że żądanie pozwu nie zostało w sposób należyty sprecyzowane. Jak się wydaje, uszło uwadze stronie powodowej, że spadkobiercy I. K. odpowiadają za długi spadkowe zgodnie z zasadami ustalonymi w treści przepisu art. 1034 k.c. /pomimo wskazywania przez samych spadkobierców na odpowiedzialność pro parte w stosunku do udziałów – zob. k. 473 akt/. W świetle treści § 1 cyt. przepisu, do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe, natomiast od chwili działu spadku (którego częściowy podział został dokonany pomiędzy spadkobiercami pisarki mocą umowy z dnia 26 listopada 2013 r.), jak stanowi przepis art. 1034 § 2 k.c., spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów. Powód nie sprecyzował żądania pozwu w sposób adekwatny do treści powołanego przepisu, poprzez określenie, na jakich zasadach domaga się zapłaty należności objętej żądaniem pozwu od pozwanych. Uwzględnienie powództwa pozostawało w sprzeczności z treścią przepisu art. 321 § 1 k.p.c., zgodnie z którym Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Powołany przepis bowiem daje wyraz tradycyjnej zasadzie wyrokowania, statuującej zakaz orzekania ponad żądanie, czyli przejawiającej się w tym, że sąd jest związany granicami żądania powództwa i nie może dysponować przedmiotem procesu przez określenie jego granic niezależnie od zakresu żądania ochrony przez powoda. Sąd nie może zasądzić ponad żądanie, a więc uwzględnić roszczenia w większej wysokości niż żądał powód, również wtedy, gdy z okoliczności sprawy wynika, że powodowi przysługuje świadczenie w większym rozmiarze. Nie można wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, czyli zasądzić coś innego niż strona żądała /w tym wskazywać, czy strona pozwana powinna zaspokoić żądanie pozwu solidarnie, czy też pro parte, a jeśli według tej ostatniej zasady – to w jakiej części, lub jakiej kwoty domaga się zapłaty od każdego z pozwanych/, tym bardziej, że powód był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

Podstawę oddalenia powództwa stanowiła również jego merytoryczna bezzasadność.

Zasadnicze znaczenie w niniejszej sprawie ma kwalifikacja umowy łączącej strony z dnia 07 sierpnia 1997 r. oraz określenie, które z przepisów mają do niej zastosowanie. Unormowania dotyczące umowy agencyjnej podlegały bowiem zmianom w czasie trwania stosunku prawnego łączącego T. L. z I. K..

Na datę zawarcia umowy treść przepisu art. 758 § 1 k.c. stanowiła, że przez umowę agencyjną przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się za wynagrodzeniem (provizja) do stałego pośredniczenia przy zawieraniu umów oznaczonego rodzaju na rzecz dającego zlecenie albo do zawierania takich umów w jego imieniu, a § 2 cytowanego artykułu brzmiał: „Do zawierania umów w imieniu dającego zlecenie oraz do odbierania dla niego oświadczeń agent jest uprawniony tylko wtedy, gdy ma do tego umocowanie”. Mocą art. 1 ustawy z dnia 26 lipca 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny /Dz. U. Nr 74, poz. 857/ dokonano zmiany treści unormowań dotyczących przedmiotowego stosunku cywilnoprawnego. W świetle treści przepisu art. 758 § 1 k.c. przez umowę agencyjną przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu.

Kwestie intertemporalne zostały uregulowane w treści art. 2 ust. 2 i 3 ustawy nowelizującej. Zgodnie z treścią przepisu art. 2 ust. 2 ustawy do umów agencyjnych zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, z tym, że do umów agencyjnych zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy tej ustawy po upływie roku od dnia jej wejścia w życie, jeżeli umowy te zostały zawarte pomiędzy osobami, o których mowa w art. 758 § 1 Kodeksu cywilnego w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 lipca 2007 r. / P 16/06, OTK-A 2007/7/79, Dz.U.2007, Nr 138, poz. 975/ wyjaśnił, że konstrukcja przyjęta w ustawie zmieniającej zakłada - dla trwających zobowiązań agencji - zasadę dalszego działania ustawy dawnej, tej, pod której rządem zawarto umowę. Jest to rozwiązanie zgodne z tzw. pierwszą regułą prawa międzyczasowego: do zobowiązań powstałych przed wejściem w życie ustawy - stosuje się przepisy dotychczasowe (por. art. XLIX § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny; Dz. U. Nr 16, poz. 94, ze zm.; i interpretacja tego przepisu J. Gwiazdomorski, Międzyczasowe prawo prywatne, "Nowe Prawo" nr 7-8/1965, s. 760). Zasada dalszego działania ustawy starej, do stosunków cywilnoprawnych zawartych pomiędzy nieprofesjonalistami, znajduje również akceptację w doktrynie / tak E. Rott – Pietrzyk, Dopuszczalność zastrzeżenia wypowiedzenia umowy agencyjnej na czas oznaczony, PPH 2003, z. 10, s. 45-52/, w świetle stanowiska której zasada bezpośredniego stosowania ustawy nowej działa od 10.12.2001 r. tylko w odniesieniu do umów agencyjnych zawartych między stronami, o których mowa w art. 758 § 1 k.c. w brzmieniu nadanym nową ustawą, tj. przedsiębiorcami (por. art. 43[1] k.c.). Wnioskując zatem a contrario z art. 2 ust. 3 ustawy [z 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny], do umów agencyjnych zawartych przez strony bez podmiotowej kwalifikacji przed dniem wejścia w życie nowych przepisów znajdują zastosowanie przepisy dotychczasowe. To samo dotyczy sytuacji, gdy jedna ze stron nie ma przymiotu przedsiębiorcy. Z całą pewnością I. K. nie była przedsiębiorcą, co było bezsporne pomiędzy stronami. Powód wskazywał nawet, że nie chciała ona zajmować się niczym innym, poza działalnością twórczą /literacką/. Sporną kwestią było natomiast, czy powód prowadził działalność gospodarczą.

W złożonych zeznaniach powód podkreślał, że posiada kwalifikacje, które uprawniają go do pośrednictwa przy zawieraniu umów dotyczących publikacji dzieł literackich. Nie ulega wątpliwości, że powód w sposób stały zajmował się pośrednictwem przy zawieraniu umów w imieniu i na rzecz I. K. przez ponad 10 lat i działalność tę prowadził na własny rachunek. W orzecznictwie kwestia zakwalifikowania prowadzonej przez powoda działalności, jako działalności gospodarczej budzi kontrowersje. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę uznał za słuszne stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 30 września 1991 r. (I ACz 225/01, OSA 1992, z. 5, poz. 44), w którym wskazano, że profesjonalny, stały charakter prowadzonej przez agentów działalności wytwórczo handlowej, jej zarobkowy charakter oraz fakt prowadzenia działalności na własny rachunek i ryzyko nakazuje uznanie jej za działalność gospodarczą, a wymóg zgłoszenia do ewidencji podjęcia działalności gospodarczej (vide obowiązujący w czasie trwania umowy pomiędzy stronami przepis art. 8 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej - Dz. U. Nr 41, poz. 324 ze zm.) nie jest warunkiem konstytuującym byt podmiotu gospodarczego, nawet jeśli działalność ta nie jest wymieniona w art. 8 i 10 ww. ustawy. Działalność gospodarczą wyróżnia kilka specyficznych właściwości: stały, profesjonalny charakter, podporządkowanie regionu opłacalności i zysku, powtarzalność działań oraz uczestnictwo w obrocie gospodarczym.

I. K. podnosiła zarzut, że powód podstępnie wprowadził ją w błąd, utrzymując w przeświadczeniu, że ma do czynienia z profesjonalistą zawodowo zajmującym się literacką działalnością agencyjną i pod wpływem tegoż błędu zawarła umowę, choć jako pisarka „nigdy by sobie nie pozwoliła, aby swoją twórczość artystyczną powierzyć amatorowi” / vide k. 96 akt/. Podstęp polega na celowym, umyślnym działaniu sprawcy skierowanym na wywołanie niezgodnego z prawdą obrazu rzeczywistości u danej osoby w celu nakłonienia jej do złożenia oświadczenia woli o określonej treści /vide art. 86 § 1 k.c./. Związek ten składa się niejako z dwóch ogniw; podstęp - powstanie błędu to ogniwo pierwsze; błędne wyobrażenie - dokonanie czynności o określonej treści to ogniwo drugie. Ocena przyczynowości w obu członach (ogniwach) dokonywana jest za pomocą testu warunku sine qua non. Dla prawnej doniosłości podstępu jest natomiast zupełnie obojętne, czy spowodował on dokonanie czynności prawnej, czy też jego rola ograniczyła się do nadania określonego kształtu niektórym jej postanowieniom. Przesłanką uchylenia się od oświadczenia woli z powodu podstępu jest jego związek przyczynowy z dokonaniem czynności prawnej. Ponieważ zaniechanie nie jest przyczynowe, przeto uważa się, że milczenie polegające na nieostrzeżeniu kontrahenta, zatajeniu przed nim pewnych faktów może być uznane za podstęp tylko w tych wypadkach, w których przemilczenie naruszałoby istniejący obowiązek uprzedzenia.

W ocenie Sądu analiza łączących strony stosunków cywilnoprawnych stoi w opozycji do twierdzeń pozwanej co do podstępnego wprowadzenia jej w błąd przez powoda przy zawieraniu umowy agencyjnej z 1997 r. Strony łączyła bowiem uprzednio umowa agencyjna z dnia 03 lipca 1994 r., a zatem I. K. od 3 lat były znane kwalifikacje powoda w zakresie pośrednictwa przy zawieraniu umów związanych z publikacją jej dzieł. Przepisy obowiązujące w 1997 r. nie zawierały żadnych wymogów odnoszących się do kwalifikacji podmiotowych stron zawierających umowę agencji. Obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej przez agenta wprowadziła nowela z 2000 r. Po tej nowelizacji, umowa agencji, zgodnie z treścią art. 758 k.c., mogła zostać zawarta jedynie przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Strony po dacie wprowadzenia noweli do k.c. nie rozwiązały łączącej ich umowy. Motywy jej rozwiązania również nie wiązały się z kwestią prowadzenia przez powoda profesjonalnej, literackiej działalności agencyjnej. Z tego też względu Sąd uznał, że zarzut podniesiony w tym zakresie przez I. K., po wszczęciu przez powoda procesu o należności z tytułu prowizji, za taktykę procesową, która nie mogła wyrzucić skutków w sferze materialnoprawnej, a mianowicie – uznał, że oświadczenie o uchyleniu się od skutków umowy agencyjnej nie odniosło skutku prowadzącego do uznania umowy agencyjnej za nieważną, w świetle art. 86 § 1 k.c. w zw. z art. 88 k.c.

Żądania pozwu w pierwszej kolejności dotyczyły zapłaty kwot miesięcznie po 1.000 zł z tytułu reprezentacji powódki, w łącznej kwocie 12.000 zł. Zawarta pomiędzy stronami umowa przewidywała dla wszelkich zmian i uzupełnień jej treści formę pisemną, która nie została zachowana przy zawieraniu umowy o stałe pośrednictwo. W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie sposób jest uznać, że I. K. zawarła z powodem dodatkową umowę o odpłatne świadczenie usług. Twierdzenia powoda odnośnie istnienia umowy ustnej o stałe wynagrodzenie, nie zostały wykazane (brak wiarygodnych wypowiedzi świadków, jak również dokumentacji w postaci rachunków czy pokwitowań) i nie wytrzymały próby ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Bezspornym było, że I. K. dobrowolnie uiszczała na rzecz powoda, w nieregularnych odstępach czasu, różne kwoty pieniężne, które w istocie rzeczy nie stanowiły jednak wynagrodzenia, a jedynie były wyrazem wdzięczności za okazaną pomoc w sprawach osobistych (takich jak wskazywane przez pisarkę noszenie zakupów, regulowanie spraw urzędowych, pomoc w budowie domu czy remoncie grobu ojca), nie były więc związane z twórczością literacką. Powód podnosił w pozwie, że świadczenie to było płatne w ramach umowy agencji za stałą reprezentację. W ocenie Sądu nie sposób uznać, że w istocie umową agencyjną był objęty zakres świadczeń wskazanych przez powoda, w postaci czynności czysto faktycznych. Jak słusznie przyjmuje się w judykaturze / vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 grudnia 2003 r., IV CK 280/02, LEX 602080/ pośrednictwo zwykłe, w przeciwieństwie do jego szczególnych form (agencja, komis), jest umową nienazwaną. Jest to umowa o świadczenie usług natury faktycznej, do której należy odpowiednio stosować przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.). W doktrynie wskazuje się, że przykładem umowy, do której art. 750 k.c. może mieć zastosowanie, jest m.in. umowa o pośrednictwo, chyba że jej konstrukcja uzasadnia zastosowanie w drodze analogii przepisów o agencji (por. K. Kopaczyńska-Pieczniak, op. cit., teza 6).

W świetle powyższych analiz w zakresie, w jakim powód dochodził wynagrodzenia z tytułu świadczeń związanych z pośrednictwem natury faktycznej, nie sposób jest uznać, że podstawą żądań była umowa agencyjna wobec tego, że czynności wykonywane przez powoda na rzecz I. K. nie sposób zakwalifikować do elementów przedmiotowo istotnych (essentialia negotii) umowy agencji. Przez umowę agencyjną przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się, /obecnie: w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa/, do stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie /obecnie: przedsiębiorcy/ albo do zawierania ich w jego imieniu (art. 758 § 1 k.c.). Skoro umowa dotycząca świadczenia usług nie była umową agencji, przepisy art. 758-764 (a od 2000 r. do 764⁹ k.c.) nie mogły do niej znaleźć zastosowania wprost. Niesłuszne zatem są twierdzenia strony powodowej, jakoby była to umowa nienazwana najbliższa umowie agencyjnej, dlatego też należałoby stosować per analogiam przepisy o umowie agencyjnej. Do umowy tej zastosowanie znajdują zgodnie z brzmieniem art. 750 k.c., przepisy o zleceniu (por. W. Klyta, E. Rott-Pietrzyk, Świadczenie wyrównawcze przysługujące agentowi - nowa instytucja w prawie polskim. KPP 2004, z.3, s. 767 i n.). Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie (art. 734 k.c.). Zgodnie z art. 750 k.c., do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu. To odesłanie oznacza, iż umowa zlecenia jest umową, którą należy interpretować szeroko przy ocenie, jakiego rodzaju umowa łączy strony stosunku cywilnego. Odesłanie to znajduje zastosowanie wówczas, gdy przedmiotem umowy jest dokonywanie czynności faktycznej, a umowa nie jest unormowana w przepisach dotyczących innych umów nazwanych jak umowy o dzieło, agencyjnej, komisji itp. Odpowiednie zastosowanie jest równoznaczne z tym, że niektóre przepisy o zleceniu będą stosowane wprost, inne z pewnymi modyfikacjami, a jeszcze inne nie znajdą w ogóle zastosowania. Do umowy o świadczenie usług zawartej pomiędzy stronami zastosowanie wprost znajduje reguła odpłatności (art. 735 k.c.) i terminu zapłaty wynagrodzenia (art. 744 k.c.), co do obowiązku informowania dającego zlecenie i wydania mu uzyskanych korzyści oraz zbędnych rzeczy i pieniędzy, ewentualnie z odsetkami (art. 740 i 741 k.c.), obowiązek zwrotu przyjmującemu zlecenie poniesionych wydatków i zwolnienia z zobowiązań (art. 742 k.c.). Zastosowanie będzie miał też art. 738 § 1 k.c., nakazujący osobiste wykonanie usługi.

Nie ulega wątpliwości, że cechą charakterystyczną umowy łączącej strony było zaufanie łączące strony /autorę i powoda/ i wymagały osobistego wykonania przez usługodawcę (por. M. Nesterowicz (w:) J. Winiarz, Komentarz, t. II, 1989, s. 692; por. również wyrok SA w Warszawie z dnia 15 września 2008 r., I ACa 84/08, Apel. W-wa 2009, nr 2, poz. 14). Podkreślić należy, że powód nie wykazał, że w ramach umowy pomiędzy nim a pisarką po złożeniu oświadczenia o wypowiedzeniu wykonywał on nadal świadczenia na jej rzecz, co samo przez się wyklucza możliwość dochodzenia roszczeń za luty 2009 r. Bezspornym natomiast jest, że do czasu rozwiązania umowy agencyjnej I. K. zlecała powodowi wykonanie usług, w zaufaniu do jego umiejętności, kwalifikacji, wiedzy i innych walorów. Uznać należy, że wobec utraty zaufania, powódka w sposób uzasadniony wypowiedziała umowę o świadczenie usług, na podstawie art. 746 § 1 i 2 k.c., dopuszczającego natychmiastowe wypowiedzenie umowy w każdym czasie /por. wyr. SN z 24.1.2000 r., III KKN 531/98, OSP 2000, Nr 10, poz. 146, z głosem krytyczną A. Wacha, w którym Sąd Najwyższy uznał, że osoby uprawiające sport na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej na czas oznaczony i otrzymujące za to wynagrodzenie nie mogą tej umowy wypowiedzieć w każdym czasie z powołaniem się na art. 746 § 2 zd. 1 k.c./ i zaprzestała korzystania z jego usług.

Gdyby nawet uznać, że żądania powoda z tytułu stałej reprezentacji powódki są zasadne to wobec podniesionego zarzutu przedawnienia zastosowanie znajdzie przepis art. 751 pkt 1 k.c., który stanowi, że z upływem lat dwóch przedawniają się roszczenia o wynagrodzenie za spełnione czynności i o zwrot poniesionych wydatków przysługujące osobom, które stale lub w zakresie działalności przedsiębiorstwa trudnią się czynnościami danego rodzaju; to samo dotyczy roszczeń z tytułu zaliczek udzielonych tym osobom. Stałe trudnienie się czynnościami danego rodzaju oznacza, że dana osoba dokonuje takich czynności w sposób powtarzalny, zajęcie to stanowi jej stałe źródło dochodu (choć nie musi być podstawowe). Odwołanie się tylko do stałości dokonywania czynności danego rodzaju nie wskazuje jeszcze na prowadzenie działalności gospodarczej. Stałe dokonywanie określonych czynności dla innych stanowi działalność usługową, ma charakter trwały (ciągły) oraz zarobkowy (skoro mowa jest o roszczeniu o wynagrodzenie). Nie ulega wątpliwości, że powód działalnością związaną z wykonywaniem usług na rzecz powódki trudnił się w sposób stały. W doktrynie przyjmuje się, że przepis art. 751 k.c. jest przepisem szczególnym wobec art. 118 k.c. i wprowadza

on dla wskazanych w nim roszczeń z umowy zlecenia oraz umów o świadczenie usług, nieuregulowanych innymi przepisami, krótszy - dwuletni termin przedawnienia (patrz: K. Kopaczyńska - Piecziak Komentarz do art. 751 k.c. (...)). Oczywiście jest, iż skrócony, dwuletni termin przedawnienia dotyczy wszystkich roszczeń z tytułu wynagrodzeń i zaliczek pomiędzy stronami umowy o świadczenie usług. Przyjmując racjonalność prawodawcy, dokonane skrócenie terminu przedawnienia miało na celu szybkie dokonywanie rozliczeń zaliczek, zapewnienie pewności tych rozliczeń (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - I Wydział Cywilny z dnia 4 grudnia 2014 r., I ACa 1416/14). Z kolei przepis art. 119 k.c. potwierdza, że wszystkie przepisy dotyczące terminów przedawnienia, mają charakter bezwzględnie wiążący. Oznacza to, że strony stosunku prawnego nie mogą skrócić lub wydłużyć okresu przedawnienia roszczenia ani przed jego powstaniem, ani w trakcie biegu przedawnienia, ani (co wydaje się oczywiste) po jego upływie. Początek biegu terminu przedawnienia należy ustalać zgodnie z art. 120 § 1 k.c. Sam powód wskazuje wymagalność roszczeń od dat sprecyzowanych w pismach procesowych odsetek, za okres od 1 lutego 2008 r. do 1 stycznia 2009 r., zatem uznać należy, że uległy one przedawnieniu /powód dochodził bowiem żądań z tego tytułu w pozwie wniesionym w dniu 31 stycznia 2011 r./.

W zakresie żądania zapłaty prowizji z tytułu umowy agencyjnej zastosowanie ma przepis art. 761 k.c. /w brzmieniu sprzed noweli z 2000 r./. Zgodnie z treścią § 1 cyt. artykułu agent może żądać prowizji od umów zawartych z jego udziałem. Jeżeli wysokość prowizji nie jest określona w umowie lub w taryfie, należy się prowizja w wysokości w danych stosunkach przyjętej. Prowizja ta miała być płatna zgodnie z postanowieniami umowy dopiero z chwilą wykonania umowy na rzecz pisarki i zgodnie z treścią § 3 art. 761 k.c. powód mógł żądać prowizji także w razie niewykonania umowy z przyczyn dotyczących dającego zlecenie.

W tym zakresie Sąd miał na uwadze przede wszystkim tryb i przyczyny rozwiązania umowy, jak również przyczyny dla których nie doszło do wypłaty wynagrodzenia przez wydawców.

Odnośnie żądania zapłaty za organizację współpracy z wydawnictwem (...) /(...) zł z odsetkami od dnia 05 marca 2008 r. do dnia zapłaty/, to poza słusznym zarzutem strony pozwanej, że I. K. rozpoczęła ją przed zawarciem umowy z powodem, tj. 12 lutego 1996 r. i 22 maja 1996 r., a powód rozpoczął współpracę z tym wydawnictwem znacznie później, to zgodnie z umową z dnia 22 maja 1996 r., sprzedaż książek autorstwa pozwanej w okresie rozliczeniowym 01 stycznia 2008 r. – 30 czerwca 2008 r. wyniosła odpowiednio 10 sztuk i 22 sztuki, oznacza to, że liczba zwrotów przekroczyła bieżącą sprzedaż a powyższą liczbę egzemplarzy zwrócono firmie, zatem za okres ten nie zostało naliczone honorarium autorskie. Z tego też względu nie było podstaw do naliczenia prowizji od należności, która nie została na rzecz I. K. wypłacona. Strony bowiem w umowie jasno wskazały, że Autorka przekaze Agentowi jego prowizję w terminie 7 dni od daty **otrzymania** sumy wynagrodzenia od poszczególnych kontraktów, wobec czego powodowi przysługiwała prowizja wyłącznie od kwot wynagrodzenia **faktycznie** przekazanych pozwanej. Co do wykazanej w zestawieniu rachunków wystawionej na rzecz I. K. przez Wydawnictwo (...) kwoty w postaci honoraria autorskiego za rok 2008 w wysokości (...) zł /przelewów dokonano w dniu 19 marca 2008 r./, jeśli nawet uznać je za wykazane, to niewątpliwie nie są one należne z uwagi na podniesiony przez stronę pozwaną zarzut potrącenia, co będzie przedmiotem dalszych analiz.

W zakresie żądania zapłaty prowizji od kwoty odszkodowania uzyskanego od Spółki (...) uznać je należy za całkowicie bezzasadne, albowiem w świetle ustalonego stanu faktycznego, nie stanowiło ono wynagrodzenia umownego. Zawarta między stronami umowa nie przewidywała żadnego wynagrodzenia dla powoda od odszkodowań uzyskanych przez pozwaną. Co więcej, wskazać można, że żądanie prowizji od wypłaconego I. K. odszkodowania, mając na względzie cały kontekst sytuacyjny sprawy niniejszej, jawi się jako sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Sprzeczność z zasadami współzycia społecznego zachodzi o wówczas, gdy w świetle reguł lub wartości moralnych powszechnie społecznie akceptowanych żądanie zapłaty należności musi być ocenione negatywnie. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 czerwca 2006 roku (sygn. akt I CSK 522/08) wskazał, że dla skutecznego podniesienia zarzutu nadużycia prawa nie jest konieczne wskazanie konkretnej zasady współzycia społecznego (...). Przepis art. 5 k.c. służy wyłącznie do oceny ludzkich zachowań, nie zaś przepisów, a ściślej, skutków prawnych ich stosowania. Nie ulega wątpliwości, że w świetle treści art. 760 k.c. powód w zakresie powierzonych mu spraw miał podejmować czynności potrzebne do zabezpieczenia praw dającego zlecenie, a tym samym dołożyć wszelkich aktów staranności, co w tym

konkretnym przypadku oznaczało zawarcie takiej umowy o publikację alternatywnego zakończenia powieści (...), która chroniłaby pisarkę przed naruszeniem jej praw autorskich. I. K. napisała trzy alternatywne zakończenia, (...) S.A. opublikowała w publikacji prasowej jedynie jedno zakończenie, a do publikacji dwóch kolejnych wersji doszło w wydaniu internetowym. Ugoda, która została zawarta z pisarką dotyczyła naprawienia szkody z tytułu naruszenia praw autorskich /na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3 ustawy prawo autorskie/. Fakt, że odszkodowanie zostało ustalone w wysokości jednokrotnego wynagrodzenia – przy obliczeniu jego wartości w oparciu o wierszówkę – nie zmienia charakteru świadczenia zapłaconego przez Spółkę (...). Nie było to jednak wynagrodzenie wypłacane autorowi na podstawie umowy, a odszkodowanie, którego nie obejmowała zawarta pomiędzy stronami umowa agencyjna. Żądanie zapłaty przez powoda kwoty uzyskanego przez I. K. odszkodowania należy uznać za sprzeczne z zasadą pełnego odszkodowania obowiązującą w prawie polskim i jak wskazano powyżej – za sprzeczne z zasadami słuszności.

Żądanie zapłaty prowizji od wynagrodzenia za spotkanie autorskie w 2007 r., w G. /(...) zł z odsetkami od dnia 30 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty/ oraz czat internetowy z biblioteką w S. /117 zł z odsetkami od dnia 30 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty/ uznać należy za nieudowodnione. Z zebranego materiału dowodowego, w tym z treści pisma organizatora tego spotkania wprost wynika, że pozwana nigdy nie otrzymała wynagrodzenia za udział w tychże przedsięwzięciach, z uwagi na niedopełnienie formalności w zakresie wypełnienia stosownych dokumentów. Powód natomiast nie wykazał, aby do ich niewypełnienia doszło z przyczyn leżących po stronie I. K., tym bardziej, że pełnił on funkcję jej agenta do dnia 14 stycznia 2009 r. /a więc przez jeszcze prawie dwa lata po spotkaniu/. Natomiast niewątpliwym było to, że prowizja, która miała zostać powodowi wypłacona z tytułu udziału pisarki w tym spotkaniu była wyższa od prowizji wskazanej w umowie /powód miał bowiem otrzymać prowizję w kwocie 500 zł, a pisarka w kwocie (...) zł, podczas gdy z umowy wynikało, że powód miał otrzymywać prowizję w wysokości (...) od wynagrodzenia wypłaconego na rzecz autorki/.

W zakresie żądania zapłaty prowizji od wynagrodzenia I. K. za udział w programie „(...)” /442 zł z odsetkami od dnia 30 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty/, wskazać należy, że żądanie zapłaty prowizji agencyjnej, nie tylko było niewykazane wobec braku dowodu, że powódka wynagrodzenie to otrzymała, ale również wobec jego niezasadności. Umowa agencyjna z dnia 7 sierpnia 1997 r. została bowiem zawarta w celu „ustanowienia przedstawicielstwa generalnego we wszystkich sprawach dotyczących **twórczości literackiej autorki**”. Z całą pewnością udział I. K. w programie telewizyjnym, który ma postać wywiadu, nie był przejawem działalności literackiej. Jak przyznał sam powód pisarka nie traktowała tego spotkania, jako przejawu twórczej działalności. Mając na uwadze to, że świadczenie powoda nie zostało wykonane w ramach łączącej go z I. K. umowy, to powód powinien wskazać podstawę do ustalenia wynagrodzenia z tego tytułu. Powód powoływał się na zawartą pomiędzy (...) SA a pisarką umowę, żądając zapłaty wynagrodzenia prowizyjnego. Wskazać jednak należy, że zgodnie z załącznikiem do umowy, za odcinek 1, tj. gościnny udział w audycji telewizyjnej „(...)” - wystawiony miał być rachunek w kwocie (...) zł. Brak jest jednakże dowodu wypłaty tej kwoty na rzecz pisarki, a przedstawiony rachunek nie został podpisany. Powód będąc agentem pisarki miał dostęp do jej rachunku bankowego jeszcze przez rok, nie był w stanie wykazać, że kwota ta w istocie wpłynęła na konto powódki /zob. załącznik – k. 39 akt/. Z zebranego materiału dowodowego nie wynikało, aby powód podjął działania, których celem byłoby zaspokojenie roszczeń wynikających z umowy pomiędzy pisarką a (...) Spółka Akcyjna. Strona pozwana natomiast konsekwentnie zaprzeczała, aby do wypłaty przedmiotowego wynagrodzenia doszło.

Żądanie zapłaty za zorganizowanie współpracy z Wydawnictwem (...) /(...) zł z odsetkami od dnia 04 kwietnia 2008 r. do dnia zapłaty/ jawi się jako niezasadne, bowiem napisanie blurbu /a więc rekomendacji lub krótkiego streszczenie utworu, umieszczanego najczęściej na tylnej stronie okładki książki, „opisującego” utwór w sposób pozytywny lub nawet entuzjastyczny, w celach marketingowych, a nie krytycznoliterackich/ do książki innego autora nie jest przejawem twórczości literackiej /co było objęte zakresem umowy z dnia 7 sierpnia 1997 r. – vide k. 15 akt/. Zgodnie z treścią art. 1 ust. 1 ustawy Prawo Autorskie, przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). Rezultat twórczego działania winien być stworzony samodzielnie, niepowtarzalny, swoisty (czyli posiadać cechę oryginalności), odróżniać się w sposób chociażby minimalny od innych rezultatów takiego samego działania (posiadać cechę nowości - tak M. Poźniak-Niedzielska (w:) System prawa prywatnego. Prawo

Autorskie, pod red. J. Barty, Wyd. C.H. Beck, Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa 2003, s. 9). Ochronie podlega przy tym każdy przejaw twórczości, również skonkretyzowana, ujawniona w dziele idea (pomysł). Aby przysługiwała tej idei ochrona musi ona odpowiadać cechom przedmiotu prawa autorskiego - musi zatem być oryginalna i mieć twórczy, indywidualny charakter.

Trzeba przy tym wskazać, że samo nazwanie w treści umowy jej przedmiotu jako utworu, nie powoduje automatycznie takiej kwalifikacji danej działalności /por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 07 stycznia 2014 r. o sygn. II UK 414/13, w którym wskazano, że samo nazwanie umów [w konkretnym przypadku – umowami o dzieło] i posługiwanie się przez ich strony terminologią stosowaną przy zawieraniu umów rezultatu (o dzieło) nie decydują autonomicznie ani samodzielnie o rodzaju zawieranych zobowiązań/. Co więcej, sam zamiar poddania rezultatu swej pracy ochronie autorskoprawnej nie ma znaczenia dla kwalifikacji określonego wytworu intelektualnego jako utworu podlegającego ochronie prawa autorskiego /tak: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 03 sierpnia 2006 r., VI ACa 151/06/.

Utwór powinien stanowić rezultat działalności kreacyjnej, prowadząc do powstania subiektywnie nowego wytworu intelektu. Tę cechę utworu określa się niekiedy mianem oryginalności. Z tego względu nie można zakwalifikować jako utworu efektu działalności wyłącznie rutynowej, szablonowej, zdeterminowanej (przez przeznaczenie, materiał, wiążące schematy), pozbawiającej twórcę swobody dokonywania wyborów. Podkreślić jednocześnie trzeba, że sam przejaw działalności twórczej nie jest warunkiem wystarczającym do zakwalifikowania określonego wytworu jako przedmiotu prawa autorskiego, albowiem konieczne jest, aby wytwór charakteryzował się także indywidualnością. Oznacza to, że samodzielnie wytworzone produkty intelektualne można uznać za utwór, jeżeli wykazują dostatecznie doniosłe różnice w porównaniu z uprzednio wytworzonymi produktami intelektualnymi /zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 25 września 2014 r., I ACa 574/14/. B. pisarki o treści „(...)” /vide k. 44 akt/ czy też „(...)! Ze wszech miar godna polecenia zarówno ze względów dydaktycznych, jak i rozrywkowych. Czytając, bawiłam się świetnie, i kategorycznie żądam więcej takich!!!” /vide k. 46 akt/ stanowi w istocie rekomendację danej książki, która wskazywanych powyżej cech nie posiada, natomiast okoliczność, że za rekomendację danego dzieła zostało I. K. zapłacone wynagrodzenie nie kwalifikuje przejawu działalności I. K., jako działalności literackiej.

W tym zakresie powód, z tytułu pośrednictwa przy zawarciu tej umowy, poza zakresem zawartej umowy agencyjnej, mógłby domagać się zapłaty na zasadach przewidzianych w przepisach o umowie zlecenia. Jak wskazano wyżej, z racji podniesienia przez pozwaną zarzutu przedawnienia roszczeń (co do żądania zapłaty 362 zł za zorganizowanie współpracy z wydawnictwem (...) Sp. z o.o. z odsetkami od dnia 04 kwietnia 2008 r. do dnia zapłaty), odniesienie będą miały przepisy art. 751 k.c., z którego wynika, że zobowiązania z tego tytułu podlegały dwuletniemu okresowi przedawnienia. A zatem roszczenia powoda o zapłatę wynagrodzenia z tytułu prowadzenia spraw związanych z podpisaniem przez I. K. z Wydawnictwem (...) umowy w dniu 30 stycznia 2008 r., na mocy której zobowiązała się do przeniesienia na rzecz Wydawcy majątkowych praw autorskich do recenzji książki „(...)” A. P. (2), z tytułu której otrzymać miała wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości (...) zł brutto, a w dniu 27 marca 2008 r. doszło do przelania sumy (...) zł na rzecz pozwanej, tytułem rozliczenia tejże umowy, również należy uznać za przedawnione.

Żądanie zapłaty prowizji od wynagrodzenia za felietony w miesięczniku (...) i za słuchowiska w kwocie (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty należy uznać za niezasadne, albowiem jedyną otrzymaną przez I. K. kwotą z tego tytułu była kwota (...) zł zadatku za wyrażenie przez nią zgody na akceptację słuchowisk. Powód nie wykazał natomiast, aby pisarka otrzymała wynagrodzenie w kwocie (...) zł. Z zebranego w sprawie niniejszej materiału dowodowego wynika natomiast, że pozwana nie otrzymała również zagwarantowanej w umowie zapłaty kwoty w wysokości 2,5% od każdego sprzedanego utworu. Co więcej, sam powód w pozwie wskazywał, że nie posiada informacji na temat kwot, jakie zostały faktycznie wypłacone pozwanej z tytułu wynagrodzenia określonego w umowie z dnia 28 października 2008 r. zawartej z (...). Nie ulega wątpliwości, że spółka ta ogłosiła upadłość obejmującą likwidację majątku, a kwoty wypłacone w zestawieniach nie obejmowały należności na które wskazywał powód. Z całą pewnością wynagrodzenie na rzecz powoda nie może obejmować niezyskanych przez I. K. kwot wynagrodzeń, albowiem nie sposób jest pisarce przypisać odpowiedzialności za okoliczności od niej niezależne /w tym z tytułu upadłości dłużnika/. Dodatkowo, w świetle postanowień zawartej pomiędzy stronami

umowy agencyjnej, wynagrodzenie na rzecz powoda było uwarunkowane nie tyle od tego czy i w jakim zakresie wydawca dokona publikacji słuchowisk pisarki, a od wysokości wypłaconego jej wynagrodzenia.

Jako niezasadny należy przy tym uznać zarzut pozwanej, wedle której żądanie zapłaty prowizji od wynagrodzenia za felietony w miesięczniku (...) i za słuchowiska jest nieuzasadnione, ponieważ zostały one zawarte przez powoda niezgodnie z postanowieniami umowy, tj. w toku procedury, nieprzewidzianej ustaleniami umowy (poprzez brak wcześniejszego przedstawiania pisarce treści umów i konsultowania ich postanowień). Uznać bowiem należy, że skoro pisarka przystąpiła do realizacji zawartych umów, konkludentnie wyraziła zgodę na taki a nie inny ich zakres, wynegocjowany przez agenta.

Nie ulega wątpliwości, że powód z racji treści wiążącej strony umowy, do której zastosowanie znajdują przepisy art. 758 i n. k.c. w wersji sprzed 2000 r., ma podstawy do dochodzenia świadczenia wyrównawczego /na co powód wskazywał w składanych zeznaniach, podnosząc, że należy mu się wynagrodzenie z tytułu nakładu pracy, jaki wniósł w zawarcie umów na publikację utworów powódki/.

Świadczenie wyrównawcze zostało bowiem wprowadzone mocą ustawy nowelizującej z 2000 r., w treści przepisu art. 764³ k.c. Zgodnie z treścią § 1 cyt. artykułu po rozwiązaniu umowy agencyjnej agent może żądać od dającego zlecenie świadczenia wyrównawczego, jeżeli w czasie trwania umowy agencyjnej pozyskał nowych klientów lub doprowadził do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami, a dający zlecenie czerpie nadal znaczne korzyści z umów z tymi klientami. Roszczenie to przysługuje agentowi, jeżeli, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności, a zwłaszcza utratę przez agenta prowizji od umów zawartych przez dającego zlecenie z tymi klientami, przemawiają za tym względy słuszności. Sposób obliczenia świadczenia wyrównawczego został wskazany w treści § 2 art. 764³ k.c. zgodnie z którym świadczenie wyrównawcze nie może przekroczyć wysokości wynagrodzenia agenta za jeden rok, obliczonego na podstawie średniego rocznego wynagrodzenia uzyskanego w okresie ostatnich pięciu lat. Jeżeli umowa agencyjna trwała krócej niż pięć lat, wynagrodzenie to oblicza się z uwzględnieniem średniej z całego okresu jej trwania.

Z uwagi na to, że brak jest podstaw do zastosowania ustawy nowej /a zatem treści cyt. wyżej przepisu/ brak jest podstaw do ustalenia wysokości wynagrodzenia należnego powodowi.

Powód był natomiast uprawniony do dochodzenia roszczeń na podstawie art. 471 k.c., a więc wobec niewykonania umowy przez I. K., niemniej jednak podstawy ustalenia jego prowizyjnego wynagrodzenia nie mogła stanowić wyłącznie umowa przewidująca zapłatę określonej wysokości wynagrodzenia przez wydawnictwo na rzecz pisarki, która nie została wobec niej wykonana /autorka nie otrzymała wynagrodzenia/.

Powód w tym zakresie wskazywał, że I. K. uznała część długu poprzez jej pełnomocnika. Wedle T. L., w korespondencji e-mailowej z dnia 25 maja 2009 r. W. G., odpowiadając w imieniu pozwanej na list powoda z dnia 13 maja 2009 r., uznał część zobowiązań pozwanej dot. należności dla powoda za okres od 01 lipca 2006 r. do dnia 14 stycznia 2009 r. / a mianowicie tych dotyczących 20% prowizji od wynagrodzenia za czat internetowy z biblioteką w S., wynagrodzenia w Wydawnictwie (...), honorarium w (...), felietonów w miesięczniku (...), umowy ze spółką (...), a więc w łącznej kwocie (...) zł/.

Właściwe uznanie długu stanowi nieuregulowaną przepisami odrębną umowę ustalającą co do zasady istnienie i zakres stosunku prawnego. Uznanie jest czynnością prawną, umową jednostronnie zobowiązującą, zawartą pomiędzy dłużnikiem a wierzycielem, w której dłużnik potwierdza swe zobowiązanie, zasadniczo mając na celu jego ustalenie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie - I Wydział Cywilny z dnia 22 maja 2014 r., I ACa 103/14). W sprawie niniejszej takie uznanie, pochodzące od podmiotu uprawnionego do składania oświadczeń woli w imieniu I. K., nie zostało złożone. Nie sposób uznać za prawnie skuteczne uznanie długu złożone w formie e-maila przez W. G., który nie był pełnomocnikiem I. K., czy też posłańcem. Posłańcem jest osoba przenosząca oświadczenie woli innego podmiotu i, w przeciwieństwie do przedstawiciela, nie składa własnego oświadczenia woli. Jeżeli natomiast pewnej osobie zostanie powierzone wypełnienie roli posłańca, a z jej zachowania będzie wynikało, że jest ona przedstawicielem, to ważność umowy zależeć będzie od potwierdzenia przez podmiot, w którego imieniu umowa /

oświadczenie woli/ została zawarta /złożone/. Skoro posłaniec nie ma umocowania do samodzielnego dokonywania czynności prawnych, to wobec tego zawierając składając oświadczenie woli/ w imieniu reprezentowanego nie działa on ani jako posłaniec (co wynikałoby z koncepcji stosunku wewnętrznego), ani jako pełnomocnik (jak należałoby przyjąć w świetle koncepcji stosunku zewnętrznego), lecz zawsze jako falsus procurator (zob. M. Smyk, Pełnomocnictwo według kodeksu cywilnego, Wolters Kluwer, 2010, s. 95 i n.). Wobec faktu, iż I. K. nie potwierdziła wskazanych w treści korespondencji mailowej czynności, a co więcej zaprzeczyła im wprost w pismach procesowych, nie sposób jest uznać za zasadne twierdzenia powoda, że dochodzone przez niego roszczenia zostały częściowo uznane, a czynność ta winna być uznana za nieważną, w świetle treści art. 104 k.c. w zw. z art. 103 k.c. Dodatkowo podnieść należy, że przedmiotowy e-mail nie może być potraktowany jako oświadczenie woli podmiotu, bowiem stanowił w istocie jedynie projektowy zamysł przyszłego (i ewentualnego, w ramach prowadzonych w przyszłości negocjacji) rozliczenia z powodem.

Nie zasługuje również na uwzględnienie twierdzenie powoda, jakoby I. K., na mocy własnego oświadczenia, zrzekła się wszelkich roszczeń względem powoda. Istotnie, z treści rozwiązania umowy agencyjnej wynika, iż pisarka z dniem jej podpisania, tj. 14 stycznia 2009 r., nie wnosi żadnych roszczeń pod adresem T. L. /vide k. 18 akt/. Niezasadne jest jednakże stanowisko, że tym samym zrzekła się ona wszelkich roszczeń, nawet innych niż te, które wynikały wprost z umowy agencyjnej. Wniosek taki uznać bowiem należy za zbyt daleko idący. Z treści oświadczenia, podpisanego przez I. K., wynika jednoznacznie, że pod adresem T. L. nie wносиła ona żadnych roszczeń, a nie że zrzekała się ona roszczeń wobec powoda. Zrzeczenie się roszczeń jest oświadczeniem materialnoprawnym, które ocenia się według przepisów kodeksu cywilnego, a więc również reguł wskazanych w treści art. 65 k.c. Oceniając kontekst sytuacyjny w jakim oświadczenie to było złożone, należy zastosować interpretację zwięzłą, nie wykraczającą poza ramy zawartej i rozwiązanej mocą tegoż oświadczenia umowy agencyjnej, a nie wszelkich umów, które łączyły strony.

Niewątpliwym natomiast jest, że wolą stron wyrażoną w analizowanym oświadczeniu z dnia 14 stycznia 2009 r., potwierdzoną następnie przez I. K. w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy, było rozwiązanie umowy agencyjnej z dnia 7 sierpnia 1997 r. Oświadczenie to również zastrzegало pozostawienie w mocy postanowień umowy dotyczących rozliczenia przedsięwzięć rozpoczętych przez Agenta przed dniem jej rozwiązania. Bezspornym było również to, że powód w okresie współpracy z I. K. dysponował jej książeczką czekową i realizował wystawione przez pozwaną чеки in blanco, nie rozliczając się z nią z pobranych na podstawie czeków pieniędzy. Nie wystawiał I. K. pokwitowań co do zapłaconych przez nią kwot, nie księgował przychodów, nie odprowadzał od nich podatku dochodowego, a po zakończeniu współpracy z pisarką, nie przedstawił żadnego finalnego rozliczenia. Strona pozwana zarzucała powodowi, że prowadził sprawy pisarki w sposób niesumienny, nierzetelny, gubiąc należące do niej dokumenty. Powód sam przyznał, że doszło w jego mieszkaniu do kradzieży książeczki czekowej I. K. Przyznał również, że po zakończeniu współpracy nie podjął on żadnych działań w celu spowodowania zapłaty na rzecz pisarki należnego jej wynagrodzenia /pomimo tego, że z treści § 6 ust. 3 umowy /k. 16 akt/ wynikało, że umowy licencyjne, które zostaną zawarte w okresie trwania niniejszej umowy, pozostaną pod opieką Agenta/, a okoliczność braku zaangażowania powoda w kwestie związane z rozliczeniem umów zawartych z wydawcami i innymi podmiotami zostały omówione powyżej. Niejasne reguły rozliczeń pomiędzy stronami uniemożliwiały w istocie ocenę w jakim zakresie żądania powoda /który domagał się rozliczeń, z tytułu prowizji, wymagalnych przed dniem dokonania wypowiedzenia/ zostały zaspokojone na dzień rozwiązania umowy, a w jakim zakresie przysługują mu wierzytelności wskazane w żądaniu pozwu. Okoliczności rozwiązania umowy podawane przez samą I. K. w toku wyjaśnień składanych w niniejszej sprawie niezbicie dowodzą tego, że powód wykonywał świadczenia wynikające z umowy agencji w sposób odbiegający od reguł należytej staranności /vide art. 355 § 1 k.c./, jak również, że zobowiązanie nie było wykonywane zgodnie z treścią art. 354 § 1 k.c. Truizmem jest przypomnienie, że powód pozostając osobą zaufaną dla I. K., posiadając bardzo szerokie pełnomocnictwo ogólne, nawet po zakończeniu umowy, na mocy powołanego wyżej § 6 ust. 3 umowy, powinien był zabezpieczyć płatność należności, dbać o ich prawidłowe wykonanie, zaś nie wykonując swoich obowiązków z należytą starannością narażał na straty finansowe nie tylko autorkę, ale i samego siebie.

Nie bez znaczenia dla oceny zasadności roszczeń powoda miał podniesiony przez stronę pozwaną zarzut potrącenia. Zgodnie z treścią przepisu art. 498 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności

są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym. Przesłanką zatem skutecznego potrącenia ustawowego jest istnienie dwóch jednorodzących, wymagalnych i zaskarżalnych wzajemnych wierzytelności stron względem siebie. Od potrącenia jako czynności materialnoprawnej, odróżnić trzeba zarzut potrącenia będący czynnością procesową. Oświadczenie o potrąceniu, o którym mowa w art. 499 k.c., jest czynnością materialnoprawną powodującą w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 498 § 1 k.c. odpowiednie umorzenie wzajemnych wierzytelności (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - I Wydział Cywilny z dnia 07 maja 2015 r., I ACa 1666/14). Natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową, polegającą na żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie objęte żądaniem pozwu wygasło wskutek potrącenia. Oświadczenie o potrąceniu stanowi zatem materialnoprawną podstawę zarzutu potrącenia.

Oceniając zasadność potrącenia Sąd dokonał oceny na podstawie przepisów art. 499 - art. 499 – 505 k.c., regulujących instytucję ustawowej kompensacji wierzytelności.

W świetle powołanych przepisów dokonanie potrącenia warunkowane jest łącznym istnieniem następujących przesłanek pozytywnych: 1) dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami (wzajemność wierzytelności); 2) przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku (jednorodzącość wierzytelności); 3) obie wierzytelności są wymagalne (wymagalność roszczeń); 4) obie wierzytelności mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym (zaskarżalność wierzytelności). Sąd miał przy tym na uwadze to, że nie zachodziła żadna z przesłanek negatywnych wskazanych w treści przepisu art. 504 i art. 505 k.c.

Przesłankę wzajemności wierzytelności (albo inaczej tożsamości stron) pojmuje się jako sytuację, w której dana osoba jest wierzycielem i równocześnie dłużnikiem innej osoby, a więc gdy między tymi osobami występują wierzytelności, które można określić jako przeciwstawne albo krzyżujące się (np. K. Gandor (w:) System prawa cywilnego, t. III, cz. 1, s. 856; Z. Radwański, A. Olejniczak, Zobowiązania, 2009, s. 351; M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1101).

Z zebranego w sprawie niniejszej materiału dowodowego wynika, że powód zawarł z pozwaną umowę pożyczki na kwotę (...) zł. Pozwana wskazywała, iż w dniu 08 grudnia 2003 r. przekazała powodowi pożyczkę w kwocie (...) zł – została ona udzielona poprzez wystawienie na nazwisko powoda czeku na kwotę (...) zł, z której to kwoty (...) zł stanowiło pożyczkę, a (...) zł powód po zrealizowaniu czeku miał przekazać pozwanej na jej potrzeby.

Pożyczka jest umową, w której dający pożyczkę (pożyczkodawca) zobowiązuje się przenieść na własność biorącego pożyczkę (pożyczkobiorcy) określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (vide art. 720 k.c.).

Dla ważności umowy pożyczki nie jest wymagana forma szczególna. Umowa pożyczki, której wartość przenosi 500 zł powinna być, dla celów dowodowych (ad probationem), stwierdzona pismem (art. 74 k.c.). W orzecznictwie jednak podkreśla się, że fakt użycia określenia „stwierdzenie pismem” oznacza, iż nie chodzi tu o zawarcie umowy w formie pisemnej, tylko istnienie pisma stwierdzającego, że umowa została zawarta; umowa może być więc zawarta w formie dowolnej, natomiast fakt jej zawarcia powinien być potwierdzony pismem (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyrokach z dnia: 25 kwietnia 2014 r., VI ACa 719/13, niepubl.; 18 listopada 2013 r., VI ACa 680/13, Legalis; 9 kwietnia 2013 r., I ACa 901/12, Legalis; i Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 16 kwietnia 2014 r., I ACa 1332/13, Legalis). Umowa pożyczki dochodzi do skutku przez samo porozumienie się stron i niezachowanie wymaganej art. 720 § 2 k.c. formy pisemnej zawarcia umowy, ma jedynie ten skutek, że sama czynność prawna jest ważna, a ustawodawca nakazuje stosować tylko ograniczenia dowodowe określone w art. 74 § 1 k.c. Dopuszczenie przez sąd dowodu z zeznań świadków na okoliczność ustalenia treści ewentualnej umowy pożyczki jest jednak możliwe, wobec faktu uprawdopodobnienia zawarcia umowy za pomocą pisma. Wedle orzecznictwa sądów, możliwe jest przedstawienie dokumentacji w postaci wyciągów z rachunków bankowych, z których wynika zarówno kwota, jak i zbieżność czasowa z zeznaniami świadków,

potwierdzających tę okoliczność (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 listopada 2013 r., VI ACa 1724/12).

Mając na uwadze to, że strona pozwana uprawdopodobniła fakt udzielenia powodowi pożyczki w 2003 r., przedstawiając wyciąg z rachunku bankowego, z którego wynikało, że powód pobrał na podstawie czeku z konta I. K. kwotę (...) zł, z czego kwota (...) zł, zgodnie ze zbieżnymi zeznaniami świadków, została tytułem pożyczki pobrana przez powoda, Sąd uznał, że strona pozwana wykazała, że przysługuje jej wierzytelność jedynie w kwocie (...) zł, a nie (...) zł.

Powód wskazywał, że jest wierzycielem powódki z tytułu wymagalnych roszczeń dotyczących zapłaty prowizji, w tym w kwocie (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 06 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty i (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 grudnia 2008 r. (za felietony w B.); (...) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 grudnia 2008 r. (za udzielenie przez pozwaną wywiadu) oraz (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 06 listopada 2008 r. z tytułu wynagrodzenia prowizyjnego za otrzymane przez pozwaną wynagrodzenie za adaptację słuchowisk; kwoty wynikające z felietonów do miesięcznika (...), tj. (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 stycznia 2009 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 lutego 2009 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 kwietnia 2009 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 maja 2009 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 maja 2009 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 17 czerwca 2009 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01 sierpnia 2009 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 września 2009 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 października 2009 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 listopada 2009 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 marca 2010 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 kwietnia 2010 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 maja 2010 r., (...) zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 03 lipca 2010 r.

Świadczenia stron z całą pewnością są świadczeniami jednorodziejowymi – świadczeniami pieniężnymi, jak również wierzytelnościami zaskarżalnymi; albowiem walor zaskarżalności mają wierzytelności co do których istnieje możliwość dochodzenia za pomocą przymusu egzekucyjnego (Z. Radwański, A. Olejniczak, Zobowiązania, 2009, s. 352).

Przez wymagalność wierzytelności (a ściśle biorąc - roszczenia) rozumie się stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności, a dłużnik jest obowiązany spełnić świadczenie. Wówczas następuje początek biegu przedawnienia i dopuszczalności potrącenia (L. Stecki, Opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych, Poznań 1970, s. 29; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 r., V CSK 367/07, LEX nr 371387). Moment ziszczenia się wszystkich pozytywnych przesłanek potrącenia, określonych w art. 498 § 1 k.c., przy jednoczesnym braku przesłanek negatywnych, rozpoczyna tzw. stan potrącalności, nazywany też fazą kompensacyjną. Podmiot, dla którego rozpoczęła się faza kompensacyjna, nabywa z tą chwilą prawo kształtujące, którego treścią jest możliwość doprowadzenia przez własne działanie, bez udziału drugiej strony, a nawet wbrew jej woli, do umorzenia dwóch stosunków prawnych, których podmiot ten jest stroną (M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1129 i n.).

Nie ulega wątpliwości, że I. K. składając oświadczenie o potrąceniu w dniu 26 czerwca 2012 r. /vide pismo – k. 259-260 akt/, podtrzymane przez jej następców prawnych, była uprawniona do zrealizowania wskazanego ww. przepisie uprawnienia prawokształtującego. Na skutek złożonego przez nią oświadczenia doszło do umorzenia wierzytelności do kwoty (...) zł przysługujących wobec niej wierzytelności powoda. W ocenie Sądu oświadczenie powódki o potrąceniu (mające charakter materialnoprawny) zostało połączone z procesowym zarzutem dokonania potrącenia roszczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2004 r., III CK 251/02, LEX 197447; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2004 r., I CK 181/03, LEX nr 163977).

Wskazać w tym miejscu należy, iż nie ma przeszkód, aby oświadczenie o potrąceniu w znaczeniu materialnoprawnym zostało złożone w toku procesu, możliwość potrącenia nie jest bowiem ograniczona w czasie. Co prawda, w odpowiedzi na pozew z dnia 06 maja 2011 r., kiedy I. K. występowała jeszcze osobiście, bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika, nie zgłosiła tegoż zarzutu i wskazywała, że „to powód jest dłużnikiem pozwanej na kwotę (...) zł na podstawie dwóch

umów pożyczki, jednak pozwana będzie dochodziła ich zwrotu w odrębnym procesie” /vide k. 68 akt/, jednakże w dniu 26 czerwca 2012 r. reprezentujący ją radca prawny J. G. wskazał: „Z najdalej idącej ostrożności procesowej, na wypadek gdyby Sąd uznał, że którekolwiek z roszczeń dochodzonych pozwem w niniejszej sprawie zasługują na uwzględnienie, podnoszę zarzut potrącenia z wierzytelnością pozwanej przysługującą jej od powoda w kwocie (...) zł wynikającą z umów pożyczki” /vide k. 260 akt/. Sąd stoi w tym zakresie na stanowisku, iż w przypadku zastępowania strony przez pełnomocnika procesowego założenie celowego działania mocodawcy w kierunku wygrania procesu pozwala przyjąć, że zakresem umocowania strona objęła także złożenie w jej imieniu określonego oświadczenia woli, jeśli jest to niezbędne w ramach obrony jej praw w procesie (tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 04 lutego 2004 r., I CK 181/03, LEX nr 163977, zob. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 lipca 2011 r., sygn. akt VI ACa 783/10). Oświadczenie pełnomocnika strony pozwanej o potrąceniu uznać należy zatem za dopuszczalne, mimo że z treści pełnomocnictwa wynika, iż jest to pełnomocnictwo procesowe, tym bardziej biorąc pod uwagę to, że I. K. wielokrotnie wskazywała na brak rozliczenia się z nią z pożyczki (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 05 czerwca 1997 r., I ACa 293/97, Pr.Gosp. 1998/7/45).

Nie bez znaczenia pozostaje również, że zarzut potrącenia podtrzymali spadkobiercy I. K.: J. K. oraz K. K. (2) w piśmie procesowym z dnia 16 czerwca 2014 r. / k. 472-473 akt; „Z ostrożności procesowej pozwani podtrzymują także podniesiony przez I. K. w treści pisma procesowego z dnia 25.06.2012 r. zarzut potrącenia należności dochodzonych pozwem z wierzytelnością w kwocie (...) zł”/, a także S. K. w piśmie procesowym z dnia 21 lipca 2015 r. /k. 623 akt: „Pozwany popiera podniesiony przez pozwaną I. K. zarzut potrącenia ewentualny w kwocie (...) zł z tytułu udzielonej powodowi pożyczki i przedstawia do potrącenia kwotę (...) zł z w/w tytułu na wypadek gdyby Sąd uznał w jakiegokolwiek części roszczenie powoda za zasadne”/.

Niewątpliwym jest zatem, że I. K. zgłaszająca zarzut potrącenia w procesie, ściśle określiła przysługującą jej wierzytelność i wykazała jej istnienie zgodnie z regułą wyrażoną w przepisie art. 6 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2000 r. w spr. III CKN 720/98), ale jak wyżej wskazano do kwoty (...) zł. Pozwana twierdziła, że w dniu 08 grudnia 2013 r. /jak się wydaje na skutek omyłki podano datę 2013 r., a nie 2003 r./ przekazała powodowi pożyczkę w kwocie (...) zł – została ona udzielona poprzez wystawienie na nazwisko powoda czeku na kwotę (...) zł, z której to kwoty (...) zł stanowiło pożyczkę, a (...) zł powód po zrealizowaniu czeku miał przekazać pozwanej na jej potrzeby. Z kolei kolejna pożyczka opiewała na kwotę (...) zł, z której to kwoty (...) zł stanowiło pożyczkę a (...) zł miało być przekazane pozwanej, jednakże co do drugiej ze wskazanych kwot, nie zdołała ona chociażby uprawdopodobnić jej istnienia.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł, jak w pkt I wyroku.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu uzasadnia z kolei treść przepisu art. 98 k.p.c., statuującego zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania. Mając na uwadze to, że powód niniejszy proces przegrał w całości, Sąd obciążył go obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz strony pozwanej. Na zasądzoną w pkt II sentencji wyroku kwotę składają się: koszty pomocy prawnej ustalone adekwatnie do wartości przedmiotu sporu wskazanej w pozwie i niekwestionowanej przez pozwaną w stawce minimalnej, w oparciu o treść § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490) w kwocie 3.600 zł wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł, którą to kwotę należało przyznać jedynie S. K.. Pozostali pozwani nie wykazali bowiem podstaw do ustalenia wysokości poniesionych przez nich kosztów.

Zgodnie natomiast z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. w zw. z art. 98 k.p.c., nakazano pobrać od powoda kwotę 8.692,35 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, na którą składa się opłata sądowa od rozszerzonego żądania pozwu /w pierwotnym żądaniu powoda, wyrażonym w pozwie z dnia 30 stycznia 2011 r. domagał się on łącznie kwoty 45,107,25 zł, następnie na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2013 r. złożył pismo, w którym rozszerzył swój pozew, domagając się zasądzenia od strony pozwanej kwoty w łącznej wysokości 178.785,85 zł (vide k. 375-379 akt), wynikająca zatem różnica to nowa wartość przedmiotu sporu określona

na kwotę 133.678,60 zł, od której należało pobrać 5%, co stanowi opłatę w wysokości 6.683,93 zł/, o czym orzeczono jak w pkt III sentencji wyroku.